

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet, kotoutuminen ja viihtyvyys Rovaniemellä 2012

”Siis mulla on tosi hyvä tilanne ... mulla on perhe täällä.”

Satu Lehtonen & Reetta Räisänen

Kansalais- ja nuoristyön koulutusohjelma (210 op)

11/ 2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalais- ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Satu Lehtonen & Reetta Räisänen	Sivumäärä 58 ja 2 liitesivua
Työn nimi Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet, kotoutuminen ja viihtyvyys Rovaniemellä.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maria Kontinen ja Jaana Karjalainen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Rovalan Settlementi ry/ Monikulttuurisuuskeskus MoniNet, Rovaniemi	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata monikulttuuristen nuorten sosiaalisia suhteita, kotoutumista ja viihtyvyyttä Rovaniemellä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää monikulttuuristen nuorten palveluja ja kotoutumista. Opinnäytetyön työelämäkumppanina toimi Rovalan Settlementi ry:n ylläpitämä Monikulttuurisuuskeskus MoniNet.</p> <p>Aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Monikulttuurisuuskeskus MoniNetissä tiedotettiin haastatteluun osallistumismahdollisuudesta. Haastatteluun osallistui yhteensä seitsemän 15–27 –vuotiasta nuorta, viisi naista ja kaksi miestä. Teemoina haastatteluissa olivat monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet, viihtyminen ja kotoutuminen Rovaniemellä. Teemoihin sisällytettiin myös kysymyksiä siitä, miten kotoutumista ja viihtyvyyttä voidaan parantaa tai kehittää Rovaniemellä. Aineisto analysoitiin sisällön analyysillä.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan monikulttuurisilla nuorilla oli sosiaalisia suhteita perheenjäseniin, Suomessa asuviin ulkomaalaisiin, suomalaisiin ja aiemmassa kotimaassa asuviin ystäviin. Kaikki haastateltavat olivat saaneet uusia ystäviä Suomeen tulonsa jälkeen. Eniten ystäviä saatiin koulun ja harrastusten kautta. Kielitaidolla oli suuri merkitys sosiaalisten suhteiden luomisessa ja kanssakäymisessä. Kieltä opittiin koulussa ja sosiaalisessa kanssakäymisessä etenkin paikallisväestön kanssa.</p> <p>Haastateltavat olivat kotoutuneet varsin hyvin Rovaniemelle. Kotoutumiseen vaikuttivat opiskelu, työ ja harrastukset. Yli puolet haastateltavista oli tyytyväisiä elämäänsä Suomessa. Tyytyväisyyttä tuottivat muun muassa perhe ja kaverit. Tyytymättömyyttä puolestaan aiheuttivat ajan riittämättömyys ja se, että muutto Suomeen ei ollut ollut oma päätös. Haastateltavien mielestä perheen kanssa asumisella Suomessa oli todella iso merkitys heidän viihtymisessään, koska perheen tuki ja turva auttoivat heitä selviytymään arjen haasteista. Rasismia haastateltavat olivat kohdanneet jonkin verran.</p> <p>Rovaniemen palveluja pidettiin pääosin hyvinä, mutta nuorilta tuli mielestämme hyviä kehittämisideoita. He toivoivat lisää harrastusmahdollisuuksia ja harrastuspaikkoja sekä naisille omaa vuoroa uimahalliin. Lisäksi toivottiin tehokkaampaa tiedottamista erilaisista harrastus- ja muista mahdollisuuksista, varsinkin ihmisille, joille Rovaniemi on uusi paikka. Tiedottamista pidettiin tärkeänä sekä maahanmuuttajille että muualta Suomesta paikkakunnalle muuttaneille.</p>	
Asiasanat monikulttuurisuus, maahanmuutto, viihtyminen, kotoutuminen, sosiaaliset suhteet, nuori	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Civic activities and youth work education programme

ABSTRACT

Author Satu Lehtonen & Reetta Räisänen	Number of Pages 60
Title Social relations and Integration and Life Satisfaction among Youth with Migrant Background	
Supervisor(s) Maria Kontinen and Jaana Karjalainen	
Subscriber and/or Mentor Rovala Settlement Association – Multicultural Center MoniNet	
<p data-bbox="225 732 328 757">Abstract</p> <p data-bbox="225 775 1436 896">Purpose of this final thesis was to describe the social relations, integration and life satisfaction of youth with migrant background in Rovaniemi. The aim was to provide information that could be used in developing youth services and immigrant’s integration. The thesis was made in co-operation with Multicultural Center MoniNet which is upheld by Rovala Settlement Association.</p> <p data-bbox="225 927 1436 1108">The data of the thesis was collected using theme interviews. Information about the possibility to join the interview was delivered through Multicultural Center MoniNet. Total number of interviews was seven. Interviewees were 15-27-year-olds, five women and two men. The themes of the interview were social relations, life satisfaction and integration of youth with migrant background in the city of Rovaniemi. Themes also included questions how life satisfaction and integration could be improved or developed in Rovaniemi. The data was analyzed using content analysis.</p> <p data-bbox="225 1140 1436 1321">The results showed that youth with migrant background had social contacts with family members and mostly with foreigners living in Finland, but also with Finns. All of the interviewees had made new friends after moving to Finland. Most friends were from school and hobbies. Finnish language skills were thought to have an important role in creating of social relations and social interaction. Language was mostly learned at school, but also the social interaction especially with the local people was important.</p> <p data-bbox="225 1352 1436 1568">The interviewees were well integrated into Rovaniemi. Integration was connected to studying, working, and hobbies. More than half of the respondents were satisfied with their lives in Finland. Satisfaction was connected to having family and friends. Dissatisfaction was connected to the lack of time to do everything they wanted and that moving to Finland hadn’t been their decision. The interviewees thought that living with their families had a really big role in their satisfaction, because of the family support and security helped them survive from the challenges of everyday life. Interviewees had encountered racism some times.</p> <p data-bbox="225 1599 1436 1780">Services in Rovaniemi were good, but respondents came up with a lot of suggestions. They hoped for more recreational opportunities and recreational places for the multi-cultural people to have a hobby. Women wanted to have a women’s turn at the swimming hall. In addition, interviewees hoped for more effective information about recreational opportunities, especially for people who had just moved to Rovaniemi. The information was considered important for all, both for multi-cultural people as well as local people.</p>	
Keywords Multicultural, youth, integration, social relations, satisfaction, immigration	

Sisälllys

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	6
2 OPINÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Monikulttuurisuus	7
2.2 Maahanmuutto ja maahanmuuttaja	9
2.3 Nuori	11
2.4 Sosiaaliset suhteet	13
2.5 Kotoutuminen ja kotouttaminen	15
2.6 Viihtyvyys	18
2.7 Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin	19
2.8 Monikulttuurisuuskeskus MoniNet	21
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	22
4 OPINÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	23
4.1 Menetelmälliset lähtökohdat	23
4.2 Aineiston keruu teemahaastattelulla	25
4.3 Aineiston analysointi	27
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	30
5.1 Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet	30
5.2 Monikulttuuristen nuorten kotoutuminen Rovaniemelle	36
5.3 Monikulttuuristen nuorten viihtyminen Rovaniemellä	40
5.4 Monikulttuuristen nuorten kehittämissuhteita	44
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	48
6.1 Opinnäytetyön luotettavuus	48
6.2 Yhteenveto opinnäytetyön tuloksista ja pohdinta	52
LÄHTEET	56
LIITTEET:	
LIITE 1. TEEMAHAASTATTELUN KYSYMYKSET	59

KUVIOT:

Kuvio 1. Nuori Paneeli 2011 Ikäjakauma.	13
Kuvio 2. Akkulturaatio kaavio.	17
Kuvio 3. Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet.	32
Kuvio 4. Monikulttuuristen nuorten kotoutuminen.	38
Kuvio 5. Monikulttuuristen nuorten viihtyminen.	42
Kuvio 6. Monikulttuuristen nuorten kehittämissuhteita.	46

1 JOHDANTO

Laura Peräsalon kirjoittama artikkeli kertoo menestyksekkään naisen tarinan. Vuonna 1992 Suomeen saapunut 8-vuotias tyttö, ei ehkä silloin osannut kuvitellakaan uudesta kotimaastaan. Maahanmuuttajatarina Nasima Razmyarin saapumisesta Suomeen nostaa yhteiskuntamme monikulttuurisuuden esille aivan uudella tavalla. Afganistanilaissyntyinen Nasima on yhteiskuntavaikuttaja, joka kaksi vuotta sitten sai vuoden pakolaisnaisen aseman. Päivittäiset uutiset maahanmuuttajien kotoutumisen ja kotouttamisen ongelmista nousevat helpommin uutiskynnyksen yli kuin onnistuneet tarinat sopeutumisesta haasteiden edessä. Nasima Razmyar on yksi niistä, jotka siivittävät maahanmuuttajien parissa tehtävän työn tärkeyttä yhteiskuntamme monikulttuuristumisen myötä. (Peräsalo, Pohjolan Sanomat 27.8.2012)

Nasima Razmyarin mielestä maahanmuuttajia ei tule eristää omille alueilleen, vaan heidän tulee kokea yhteenkuuluvuutta uuden kotimaansa asukkaiden kanssa. Lisäksi maahanmuuttajilla saattaa esiintyä ennakko-olettamuksia heidän kelpaamisestaan tietynlaisiin töihin. Tämä olettaus tulee kumota. Kaikki työt ja elämän polut ovat avonaisia myös maahanmuuttajille heidän syntyperäänsä katsomatta. (Peräsalo, Pohjolan Sanomat 27.8.2012)

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kanssa Rovaniemellä. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata monikulttuuristen nuorten sosiaalisia suhteita, kotoutumista sekä viihtyvyyttä Rovaniemellä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää monikulttuuristen nuorten palveluja ja tukea kotoutumista. Opinnäytetyön avainsanoja ovat nuori, monikulttuurisuus, kotoutuminen ja viihtyvyys. Kehitystavoitteina ovat monikulttuuristen nuorten palveluiden parantaminen ja monikulttuuristen nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen.

2 OPINÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus on useampaan kuin yhteen kulttuuriin liittyvä, kohdistuva tai perustuva kokonaisuus ja se sisältää monen kulttuurin piirteitä (www.suomisanakirja.fi/monikulttuurinen). Monikulttuurinen henkilö on kasvanut useamman kuin yhden kansallisen kulttuurin vaikutuspiirissä. Hän voi olla joko Suomeen muualta muuttanut tai koko elämänsä Suomessa asuva henkilö, jonka elämä on saanut vaikutteita eri kulttuureista esimerkiksi ulkomaalaisilta vanhemmiltaan. Monikulttuuriseksi kutsutaan myös ulkomailta suomalaisiin perheisiin adoptoituja lapsia. (Nuorisotutkimus 04/2007, 1.)

Monikulttuurisuuden käsitettä on hankala yksiselitteisesti määritellä, koska on olemassa hyvinkin erilaisia monikulttuurisuuskäsitteitä ja näkökulmia. Näistä erilaisista käsitteistä ja näkökulmista pystytään erottamaan kaksi. Kasvatustieteellisen näkökulman mukaan monikulttuurisuutta voidaan oppia ja siksi kulttuurista arvopääomaa pyritään siirtämään lapsille ja nuorille kasvatuksen kautta. Tässä määritelmässä kulttuurin katsotaan sisältävän opitut käyttäytymismallit, perinteet, ajattelu- ja toimintatavat, asenteet, arvot sekä moraalit, jotka siirretään lapsille kasvatuksen kautta joko koulussa tai kotona. (Helve 2002, 21.)

Sosiologisen ja antropologisen näkökulman mukaan puolestaan monikulttuurisuus pyrkii pitämään yhteiskunnat kasassa. Maailmassa on olemassa hyvin monia erilaisia translokaalisia kulttuureja eli rajat ylittäviä kulttuureja. Näiden translokaalisten kulttuurien sisällä on paikallisia kulttuureja sekä sosiaalisia suhteita että erilaisia verkostoja, mitkä muodostavat globaalin kulttuurin. Translokaalisten kulttuurien paikalli-

sista kulttuureista voidaan esimerkkinä mainita Pohjois-Suomessa asuvien saamelaiden kulttuurierot suomalaiseen kulttuuriin. (Helve 2002, 21.)

Monikulttuurisuuden määrittelemine on haasteellista, koska käsite kehittyy ja muuntuu. Se perustuu aina henkilökohtaiseen kokemusmaailmaan ja elämänhistoriaan, ja se koostuu monista osa-alueista. Monikulttuurisuuteen liittyvät minäkuva, maailmankuva, elämänkatsomus, arvot, kulttuurikäsitte, ympäristö, historia, roolit, tunteet ja vuorovaikutustaidot. Monikulttuurisuus on eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiselo, joka syntyy kulttuurien kohtaamisesta ja molemminpuolisesta oppimisesta. (Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kotisivut)

Monikulttuurisuuden rinnalla puhutaan myös moninaisuudesta ja monimuotoisuudesta. Näille käsitteille yhteistä maaperää ovat ihmisten välinen tasa-arvo, suvaitsevaisuus, vuorovaikutuksen, aidon kohtaamisen ja molemminpuolisen oppimisen mahdollisuus. (Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kotisivut)

Monikulttuurisuus liitetään Suomessa helposti maahanmuuttoon ja sen poliittisiin kysymyksiin ja käsitteisiin. Monikulttuurinen yhteiskunta –käsite on muotoutunut kuvaamaan sellaisia maita, joihin muuttanut ihmisiä toisista maista. Maahanmuuton uskottiin tehneen kyseiset yhteiskunnat ja maat monikulttuurisiksi. Monikulttuurisuus sanana paljastaa yhteiskunnasta että sen vaikutuspiirissä elää rinnakkain monia, kulttuuriltaan poikkeavia ryhmiä. Monikulttuurisuus ei kuitenkaan välttämättä ole kyöksissä maahanmuuttoon. (Lepola 2000, 198.)

Matti Similä on määritellyt monikulttuurisen yhteiskunnan seuraavasti. Monikulttuurisen yhteiskunnan sisältä on mahdollista erottaa useita erillisiä kulttuureita ja yhteiskunta on organisoitunut näiden erojen pohjalta. Samalla Similä toteaa, että erillisiä kulttuureita löytyy kaikista yhteiskunnista. Yhteiskunnan organisoituminen kulttuurierojen pohjalta edellyttää, että eri kulttuurit ovat jossain määrin institutionalisoituneita.

ta. Kulttuurit osoittavat ajallista pysyvyyttä, jolloin niille ominaiset kulttuuriset erityispiirteet siirtyvät sukupolvelta toiselle ja eri ryhmät voivat jossain laajuudessa hoitaa omia asioitaan itsenäisesti. (Lepola 2000, 199.) Hyvänä esimerkkinä voisi olla saamelaisalueen saamelaiskäräjät, joka toimii saamelaiskulttuurin omana instituutionalisena organisaationa ja kuvaa hyvin järjestäytynyttä monikulttuurisuutta.

2.2 Maahanmuutto ja maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja on Suomeen pysyvästi muuttanut ja asuva ulkomaalainen, hän on voinut tulla Suomeen työn, avioliiton tai pakolaistaustansa vuoksi. Osa heistä on maahan palaavia paluumuuttajia. Suomessa maahan pysyvästi muuttavalla maahanmuuttajalla tulee olla oleskelulupa, jonka yleensä saa avioituessaan suomalaisen kanssa tai tullessaan maahan opiskelemaan tai töihin. Maahanmuuttaja käsite voidaan myös jakaa pienempiin käsitteisiin, mikä kuvaa muuttajan agenda muuttaa Suomen rajojen sisäpuolelle. Näitä käsitteitä ovat siirtolainen, pakolainen ja paluumuuttaja. Siirtolainen on henkilö, joka muuttaa vapaaehtoisesti maasta toiseen esimerkiksi työn, avioliiton tai jonkun muun henkilökohtaisen syyn varjolla. Paluumuuttajaksi kutsutaan puolestaan henkilöä, jolla on joko suomalaiset sukujuuret tai hän on aiemmin ollut suomalainen. (Räty 2002, 11-12.)

”Pakolainen on henkilö, – jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, eikä voi saada suojelua omassa maassaan tai hän oleskelee kotimaansa ulkopuolella sekä mainitun pelkonsa tähden on haluton tai kykenemätön turvautumaan kotimaansa suojeluun ja tarvitsee siksi sopimuksen mukaista kansainvälistä suojelua.” (Räty 2002, 16.) Pakolaisuuden välittömiä syitä ovat melkein aina sota, kansalaisoikeuksien loukkaaminen tai poliittinen syy. (Räty 2002, 16).

Suomeen pakolaisia tulee kolmella eri tavalla; kiintiöpakolaisina, turvapaikanhakijoina ja perheen yhdistämishojelman kautta. Kiintiöpakolainen on saanut YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n myöntämän pakolaisstatuksen. Kiintiöpakolainen on saanut YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n myöntämän pakolaisstatuksen. Kansainvälisten sopimusten myötä Suomi on sitoutunut vastaanottamaan oman osuutensa maailman pakolaisista ja sitoutunut huolehtimaan heidän hyvinvoinnistaan. Kiintiöpakolaisten vastaanottaminen on valtiolle vapaaehtoista, koska valtiolla on kansainvälisen oikeusjärjestelmän myötä oikeus päättää, kuka ulkomaalainen muuttaa maan rajojen sisäpuolelle. Vuodesta 2001 lähtien Suomi on päättänyt vastaanottaa 750 kiintiöpakolaista vuodessa. Suomessa pakolaiskiintiön määrästä päättää maan eduskunta. (Räty 2002, 12, 16–17.) Sisäasiainministeriön alaisuudessa toimivan maahanmuuttajaviraston tilastojen mukaan pakolaiskiintiö ei ole täyttynyt kertaakaan vuosien 2003 – 2011 välisenä aikana. Virasto käsittelee ja ratkoo muun muassa maahan tuloon, maassa oloon, pakolaisuuteen ja Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita. (Maahanmuuttoviraston kotisivut)

Turvapaikanhakija tulee Suomeen kotimaastaan ja hakee turvapaikkaa Suomesta. Kaikki YK:n pakolaissopimuksen allekirjoittaneet maat ovat velvollisia käsittelemään turvapaikanhakijoiden hakemukset. Samalla maiden tulee huolehtia turvapaikanhakijoiden perustoimeentulosta sen ajan, kun turvapaikkahakemuksen käsitteleminen kestää. Hakemusten käsitteleminen kestää joistain viikoista jopa 4-5 vuoteen, mutta yleensä päätös tehdään parissa vuodessa. Kielteisen päätöksen saanut hakija voi valittaa päätöksestä, jolloin hänen päätöksensä tutkitaan uudelleen. Mikäli päätös pysyy tarkistuksenkin jälkeen kielteisenä, turvapaikanhakija käännytetään maasta eli hän joutuu lähtemään. (Räty 2002, 18–19.)

Perheen yhdistämishojelman avulla pyritään mahdollistamaan ydinperheen asuminen yhdessä. Suomessa oleskeleva pakolainen voi hakea oleskeluluvan myös aviopuolisolleen ja lapsilleen, kansainvälisten sopimusten myötä. Vastaavasti Suomessa pakolaisstatuksen saanut alaikäinen lapsi saa tuoda vanhempansa ja alaikäiset sisarensa maahan. Myös iäkkäille sukulaisille, joita kohtaan asianomaisella on elatusvel-

vollisuus, voi hakea perheenyhdistämistä. Ohjelman kautta Suomeen saapuvat perheenjäsenet saavat pakolaisstatuksen ja heidät vastaanotetaan maahan. (Räty 2002, 20.)

Suomessa asuvien ulkomailla syntyneiden määrä 3,6-kertaistui vuosien 1990 ja 2009 välisenä aikana, samanaikaisesti vieraskielisten maahanmuuttajien määrä 8,3-kertaistui ja ulkomaan kansalaisten määrä Suomessa 5,9-kertaistui. Tämä tilastollinen tieto paljastaa, että paluumuuttajien määrä maahanmuuttajien kokonaismäärästä on suhteellisen pieni. Suurin osa maahanmuuttajista eli 66 % tulee entisen Neuvostoliiton ja Euroopan alueelta. Toiseksi ja kolmanneksi suurimmat maahanmuuttajaryhmät tulevat Aasiasta 18 % ja Afrikasta 9 %. Suurin osan (46 %) maahanmuuttajista tulee Venäjältä, Virost ja Ruotsista. Lisäksi muita suurimpia lähtömaita ovat Somalia, Kiina, Irak, Thaimaa, entinen Jugoslavia ja Saksa. (Martikainen 2011, 37–38.)

Ulkomailla syntyneitä muuttajia nimitetään maahanmuuton ensimmäiseksi sukupolveksi ja Suomessa syntyneitä maahanmuuttajien lapsia kutsutaan toiseksi sukupolveksi. Vuonna 2009 ensimmäisen ja toisen sukupolven koko oli lähes seitsemän prosenttia väestöstä, eli yli 350 000 henkeä. Suomessa oleskelee väliaikaisesti vuosittain muutama kymmenen tuhatta henkeä vuokratyövoimana, marjanpöimijoina, asiantuntijoina, perheenjäseninä ja muissa rooleissa. (Martikainen 2011, 38.)

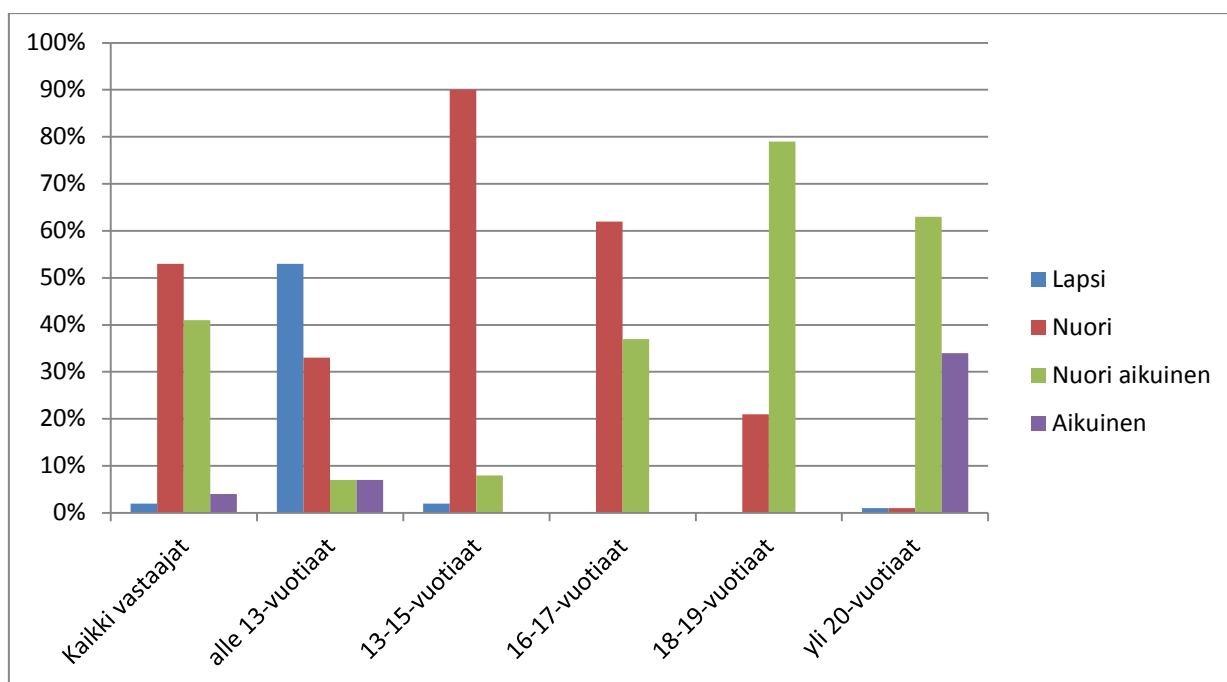
2.3 Nuori

Nuorisolain mukaan nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta henkilöä. (Nuorisolaki 72/2006 § 2.1). Lastensuojelulaissa nuorella tarkoitetaan 18–20 – vuotiasta. (Lastensuojelulaki 417/2007 § 6.)

Jari-Erik Nurmen mukaan nykyinen nuoruus on varsin pitkä ajanjakso, toisen elinvuosikymmenen alusta kolmannelle vuosikymmenelle saakka. Sen alkamiskohta on helpommin määriteltävissä kuin nuoruuden päättyminen, jossa nähdään paljon yksilöllisiä vaihteluita. Vaikka yleisiä kriteereitä ei ole, nuoruutta ei mitenkään voida pitää yhtenäisenä ajanjaksona, vaan nuoruuden tunnuspiirteet (sosiaaliset suhteet, biologinen kehitys ja elämänvalinnat) erottelevat nuoruudesta eri vaiheita. Tiettyyn ikään liittyvässä jaottelussa nuoruuden osalta tulee huomioida sekä nuorten kehitys että siihen vaikuttavat tekijät, jotka vaihtelevat huomattavasti näiden vaiheiden välillä. Nuoruuden yksinkertaisin jakaminen erottaa kolme vaihetta, joita kutsutaan: varhaisnuoruudeksi (11–14 ikävuotta), keskinuoruudeksi (15–18 ikävuotta) ja myöhäisnuoruudeksi/varhaisaikuisuudeksi (19–25 ikävuotta). (Lyytinen & Korhonen & Lyytinen 2008, 257.)

Nuori Paneeli 2011 -kyselyssä tiedusteltiin 13–19-vuotiailta nuorilta muun muassa heidän hyvinvointiinsa liittyviä tekijöitä. Kyselyssä oltiin myös kiinnostuneita nuorten omasta käsityksestä heidän elämänkaaren vaiheestaan (lapsi, nuori, nuori aikuinen ja aikuinen), jolla he kokivat itse olevansa juuri nyt. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 833 nuorta. (Nuori Paneeli 2011 loppuraportti-nettijulkaisu.)

Kaikista kyselyyn vastaajista 53 % piti itseään nuorina ja 41 % puolestaan ilmoitti olevansa nuoria aikuisia. Kun elämänkaaritieto ja absoluuttinen ikäryhmätieto ristiintaulukoitiin, saatiin seuraavanlaisia tuloksia. Noin 90 % 13–15 –vuotiaista vastaajista ilmoitti olevansa nuoria ja 2 % heistä piti itseään vielä lapsina. Seuraavassa ikäryhmässä eli 16–17–vuotiaiden keskuudessa 62 % piti itseään edelleen nuorena ja 37 % nuorena aikuisena. 18–19 – vuotiaista 79 % vastasi olevansa nuoria aikuisia, vaikka he olivat jo saavuttaneet täysi-ikäisyyden. Heistä 21 % koki kuuluvansa edelleen nuoriin. Kyselyyn osallistui myös 10 % 20-vuotiaita ja jopa sitä vanhempia vastaajia. Heistä vain 4 % koki kuuluvansa aikuisen-elämänkaarivaiheeseen. (Kuvio 1.) (Nuori Paneeli 2011 loppuraportti - internetjulkaisu)

Kuvio 1. Nuori Paneeli 2011 Ikäjakauma.

2.4 Sosiaaliset suhteet

Mikko Korhonen mukaan ihminen käsittelee tietoja sosiaalisista tilanteista, toisista ihmisistä ja itsestään monella tasolla. Niin aikuiset kuin lapsetkin havainnoivat fyysisiä ominaisuuksia ja käyttäytymistä. He tekevät samalla päätelmiä tunteistaan, aikomuksistaan ja ajatuksistaan. Sosiokognitiiviset taidot auttavat yksilöä sosiaalisiin tilanteisiin soveltuvien toimintastrategioiden valinnassa. Sosiokognitiivisilla taidoilla viitataan tässä yhteydessä ihmisen kykyyn tehdä havainnoja omista ja toisten tunteuksista, aikomuksista ja ajatuksista kuten myös kykyä ennakoita ja arvioida oman ja toisen henkilön käyttäytymisen seurauksia. Itseä ja toisia koskevat havainnot, päätelmät ja oletukset ovat yksilöllisen sosiaalisen maailman jäsenyyksiä, jotka rakentuvat kulttuurin ja yhteisön käsityksistä. Tiedonkäsittely muuntuu yksilön kehityksen myötä. Toisaalta jo pikkulapset näyttävät ymmärtävän monia mielen ja persoonallisuuden asioita. He eivät kuitenkaan kykene kuvailemaan, selvittämään ja enna-

koimaan ihmisen käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa yhtä osuvasti ja monipuolisesti kuin aikuiset. (Lyytinen ym. 2008, 188.)

Sosiaalisia suhteita kutsutaan myös sosiaalseksi vuorovaikutukseksi, joka perustuu yksilöiden välisiin suhteisiin. Risto Telama ja Lauri Laasko määrittelevät sosiaalisuutta yksilöiden välisinä suhteina, jotka voivat olla joko positiivisia tai negatiivisia käyttäytymisen muotoja. Positiivinen sosiaalinen (prososiaalinen) käyttäytyminen tarkoittaa yleisesti tunnettujen ”hyvien käyttäytymissäntöjen” toteutumista sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tällaiset ”hyvät käyttäytymissäännöt” ovat muun muassa toisen ihmisen huomioiminen, ristiriitojen rakentava ratkaiseminen ja konkreettinen auttaminen sekä yhteistyökyky. Käyttäytyäkseen prososiaalisesti yksilön tulee ymmärtää toisen henkilön toiveet ja tarpeet. Hän pyrkii samalla tuottamaan, edistämään ja ylläpitämään toisen henkilön fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Sosiaalinen pätevyys tarkoittaa tehokasta vuorovaikutustaitoa ympäristön kanssa fyysisesti ja sosiaalisesti. (Lyytinen ym. 2008, 276.)

Maahanmuuttaja kohtaa monia uusia asioita muuttaessaan maahan. Tällaisia ovat uusi kulttuuri ja uudet sosiaalisen elämän muodot sekä siihen liittyvät käytös- ja ajattelutavat, normit, etiikka, arvot ja vuorovaikutus paikallisväestön kanssa. Lisäksi uusi kieli tuottaa monille maahanmuuttajille hankaluuksia, koska yhtäkkiä heidän puhumistaan ei ymmärretä ja heidän on hankala ilmaista omia tuntemuksiaan ja kertoa itsestään muille. Myös asuminen, taloudelliset erot, työelämään liittyvät erot, eri järjestäytymismallit ja politiikan eroavaisuudet aiheuttavat paljon ihmetystä maahanmuuttajien keskuudessa. Uuden kotikunnan pelkona on usein maahanmuuttajien ulkopuolisuuden tunne yhteiskunnasta, marginalisoituminen paikallisväestöstä kuten myös omasta vähemmistöstä ja kielteiset asenteet erityisesti muukalaisviha ja rasismi, jotka ovat yleisenä puheenaiheena myös Suomessa. (Cantell 2000, 43.)

Toisen sukupolven maahanmuuttajien tilanteessa tulee edellä esiin tulleiden asioiden lisäksi esiin myös muita asioita. Tällaisia asioita ovat muun muassa identiteetti, yhtei-

söön sekä ympäristöön kuuluminen, kahden kulttuurin vaatimuksiin sopeutuminen ja oman roolin löytäminen enemmistön ja vähemmistön välimaastossa. Lisää ihmettelyä luo heidän nimittäminen maahanmuuttajiksi vaikka he itse ovat syntyneet maan rajojen sisällä. (Cantell 2000, 44.)

2.5 Kotoutuminen ja kotouttaminen

Vuonna 2011 voimaan tullut uusi kotouttamislaki täydensi vuonna 1999 säädetyn lain määritelmiä ja viranomaisten vastuita maahanmuuttajien kotouttamisessa. Uuden kotouttamislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista. Samalla lisätä maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Kotouttamislaki 1386/2010, § 1.)

Uusi kotouttamislaki määrittelee kotoutumisen maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteisena kehityksenä. Kehityksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen edistämistä ja tukemista eri toimenpiteillä ja palveluilla monialaisen yhteistyön kautta. Monialaisella yhteistyöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä eri viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä. Laissa mainitaan myös sosiaalinen vahvistaminen, jolla tarkoitetaan maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi. Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevalla maahanmuuttajalla tarkoitetaan maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä (sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi) alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella. (Kotouttamislaki 1386/2010, § 3)

Suomi pyrkii maahanmuuttopolitiikassaan hallittuun maahanmuuttoon. Tarkoituksena on saada myönteisiä virikkeitä talouden kuten myös yhteiskunnan kehitykselle uusien kansalaisryhmien avulla. Maahanmuuttajien joustava ja tehokas integroituminen eli toisin sanottuna heidän kotouttaminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään on maahanmuuttopolitiikan perusajatus. Samalla Suomi pyrkii estämään laitonta maahanmuuttoa ja hallitsemaan kansainvälisen rikollisuuden aiheuttamia lieveilmiöitä. (Cantell 2000, 52; Lepola 2000, 112.)

Jokaiselle Suomeen muuttavalle maahanmuuttajalle tehdään henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma, jossa mietitään muun muassa millaisiin kotoutumista tukeviin toimenpiteisiin maahanmuuttaja osallistuu kotoutuakseen. Kunnan järjestämiin tukeviin toimenpiteisiin, jotka mainitaan kotoutumissuunnitelmassa, voi esimerkiksi kuulua yhteiskuntatietoisuuden lisääminen, kulttuuriin tutustuttaminen, perus- ja ammatillisen koulutuksen järjestäminen ja toteuttaminen, työelämään tarvittavien valmiuksien avustaminen sekä mahdollistaa maahanmuuttajien sosialisoituminen paikallisväestön kanssa kuten myös heidän osallistumisensa mielekkääseen toimintaan. Yleensä kyseessä ovat ne toimenpiteet, joista kotoutumissuunnitelman henkilö hyötyy ja mitkä auttavat häntä kotoutumaan uuteen maahan. Kotoutumissuunnitelmaan osallistuvalla maahanmuuttajalta kuitenkin odotetaan aktiivista osallistumista yhdistys-, koulutus- ja tukihenkilötoimintaan. Lisäksi heidän toivotaan lähtevän mukaan lasten kerho-, päiväkotij- ja harrastustoimintaan vetäjiksi kuten myös opiskelevan omaehtoisesti korkeakouluissa. (Cantell 2000, 53; Jasinskaja-Lahti & Liebkind & Vesala 2002, 21.) Näistä asioita mainitaan myös vuonna 2011 voimaan tulleessa laissa.

J. W. Berryn mukaan akkulturaatio sisältää kaksi peruskysymystä, joihin jokaisen kulttuurivähemmistön jäsenen tulee ottaa kantaa: Miten tärkeä on säilyttää oma kulttuurinsa ja siihen liittyvä kulttuuri-identiteetti, ja miten tärkeä on ylläpitää hyvät suhteet ja kiinteä yhteys yhteiskuntaan ja valtaväestöön. Mikäli näihin kysymyksiin voitaisiin vastata vain joko myöntävästi tai kielteisesti, saataisiin muodostettua neljä perusasennoitumista akkulturaatioon, jotka ovat integraatio, assimilaatio, separaatio ja marginalisaatio. (Cantell 2000, 75; J. W. Berry)

Tapaukset	Voimakas halu säilyttää oma kulttuuri-identiteetti ja kulttuuriomaisuudet.		
Voimakas halu hyvien suhteiden luomiseen uuden kulttuurin edustaji- en kanssa.	Vastaukset	Kyllä	Ei
	Kyllä	intergraatio	assimilaatio
	Ei	separaatio	marginalisaatio

Kuvio 2. Akkulturaatio kaavio.

Integraatiolla tarkoitetaan vähemmistön jäsenen kotoutumista. Kyseessä on prosessi, jonka aikana vähemmistö osallistuu yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Integraatiossa oman kulttuuriin ja etnisyyteen liittyvien tärkeiden asioiden ylläpitäminen ja kehittäminen ovat yleistä. Kotoutuminen edellyttää myös sopeutumista sekä vähemmistöön että valtaväestöön. Assimilaatiossa vähemmistön jäsen hylkää oman kulttuurinsa ja omaksuu sen tilalle enemmistökulttuurin. Asenne voi olla haitallinen ihmisen sopeutumiselle ja voi aiheuttaa sopeutumisvaikeuksia. Esimerkiksi nuoret saattavat menettää oman kulttuurinsa hallinnan ja kyvyn vuorovaikuttaa sen jäsenten kanssa, samalla yrittäessään tulla hyväksytyksi valtaväestön jäsenten keskuudessa. (Cantell 2000, 75–76.)

Separaatio tarkoittaa eristäytymistä ja sitä esiintyy silloin kun vähemmistön jäsenet korostavat omaa kulttuuriaan ja vetäytyvät kanssakäymisestä valtaväestön edustaman kulttuurin kanssa. Oman kulttuurin korostaminen ja vetäytyminen kanssakäymisestä valtaväestön kulttuurin kanssa tarjoaa vähemmistön jäsenille tilapäistä turvaa. Tämä asenne sisältää riskinsä, vähemmistön sopeutuminen vaikeutuu jos asenne johtaa kyvyttömyyteen osallistua yhteiskunnan toimintaan. Marginalisaatio puolestaan tarkoittaa vieraantumista, jolloin vähemmistö torjuu omaa kulttuuriaan, eikä

omaksu enemmistökulttuuria. Vähemmistön jäsen putoaa ikää kuin kahden kulttuurin väliin, milloin hän ei hyväksy kumpaakaan kulttuuria tai ei tule hyväksytyksi kummasakaan yhteisössä. (Cantell 2000, 76.)

2.6 Viihtyvyys

Viihtyvyys on nuoren kokonaispersoonallisuuden toimivuutta elämän eri osa-alueilla. Viihtymistä voidaan pitää kognitioiden (tiedollisien toimintojen) ja emootioiden (tunteiden) tasapainona sekä niiden toteutumisena nuoren elämässä. Viihtyvän nuoren kognitiot, emootiot ja toiminnot ovat kaikki samansuuntaisia, saman vahvuisia ja toisiaan tukevia. Tällöin nuori pystyy toteuttamaan persoonallisuuttaan, omaa henkistä olemustaan, elämän eri osa-alueiden toiminnoissa esteittä. (Kaikkonen 1999, 46.)

Tärkeitä viihtymiseen vaikuttavia tekijöitä ovat myös mielekkyys, sosiaaliset tekijät, kuten perhe ja vertaisryhmät sekä hyvä yhteishenki (Laaksonen 2011, 2, 27–28). Viihtyminen tarkoittaa sitä että ihminen tuntee olonsa tällä hetkellä tai päivän päätteeksi esimerkiksi kotonaan tai puutarhassaan (määrätilanteessa – ympäristössä) miellyttäväksi, mukavaksi ja kotoiseksi. (Suomi sanakirjan sivut)

Rastaa mielestä maahanmuuttajien lapset ja nuoret ovat monessa asiassa suomalaislasten ja -nuorten kaltaisia, ja hän pitää tärkeänä, että heidänkin tarinoitaan elämästä kuunneltaisiin ja ymmärrettäisiin paremmin. Hän mainitsee myös että tällaisia tarinoita maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta löytyy Suomesta jo kymmeniä tuhansia erilaisia. Tarinoita joissa esiintyvät suomalaisten sijaan maahanmuuttajat ja heidän lapsensa. Jonkun lapsen isä tai äiti on muuttanut Suomeen jostain muualta, tai asuu edelleen jossain muualla. Jotkut heistä ovat muualta Suomeen adoptoituja, jotka eivät edes tiedä tai muista niitä vanhempiaan, jotka eivät ole täältä. (Marttinen 2010, 6.)

Toisen sukupolven maahanmuuttajiin kohdistuukin paljon ennakkoasenteita. Jokainen suomalainen luulee tietävänsä mistä hän on tullut ja miksi hän on täällä, vaikka asia ja hänen tarinansa ei olekaan niin yksinkertainen. Vaikka maahanmuutto olisikin maahanmuuttajalapsen elämäntarinaa tai hänen vanhempiansa tarinaan kuuluva osa, häntä ei ehkä huvita kertoa siitä koulussa, koska aina puhutaan siitä miten maahanmuuttajilla on sopeutumisongelmia. Aivan kuin hän ja hänen perheensä ei olisi sopeutunut yhteiskuntaan, eivätkä maahanmuuttajat olisi tehneet mitään Suomen hyväksi ja ihan kuin suomalaisilla itsellään ei olisi sopeutumisongelmia. Siksi olisi tärkeää pyytää heitä kertomaan heidän omia tarinoitaan. Tarinat ovat arvokkaita kaikessa erityisyydessään, koska ne muistuttavat meitä siitä, että suomalaisuus on muuttunut ja muuttuu jatkuvasti ja että suomalaisuuteen sisältyy paljon muualta tullutta, ihmisiä ja kulttuuria. (Marttinen 2010, 6-7.)

2.7 Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin

Halonen ja Ojalehto (2011) ovat tutkineet Maahanmuuttajanaisten viihtyvyyttä Oulussa. Tutkimuksen aineisto koottiin teemahaastattelemalla 16 naista. Haastateltujen naisten ikäjakauma oli 23–55 vuotta. Tutkimustulosten mukaan maahanmuuttajanaiset ovat sopeutuneet uuteen maahan ja kulttuuriin eriasteisesti. Merkittävimpiä viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä olivat kieli, työllisyys ja sosiaaliset suhteet. (Halonen & Ojalehto 2011, 2.)

Viihtyvyyteen vaikuttivat myös palvelut ja kansalaistoiminta. Naiset halusivat osallistua aktiivisemmin kansalaistoiminnan vapaaehtoistyöhön ja halusivat harrastaa enemmän, mutta kokivat tiedonhankinnan haasteelliseksi. Tutkimuksessa Suomen parhaimpina puolina naiset näkivät rauhallisuuden, kauniin luonnon sekä ystävälliset ja auttavaiset ihmiset. Ikäviksi asioiksi naiset mainitsivat pelottavat ja uhkaavat kohtaamiset paikallisväestön kanssa. Naiset halusivat naapureistaan ystäviä, vaikka

naapuruussuhteet eivät jokaiset haastateltavan kohdalla olleetkaan hyvät. Tulevaisuudessa maahanmuuttajanaiset halusivat päästä opiskelemaan unelmiensa ammatteihin. Haastateltavat halusivat asua Suomessa, mutta vieraila omassa kotimaassaan niin usein kuin mahdollista. (Halonen & Ojalehto 2011, 65–71.)

Uuksulainen ja Lepistö (2010) ovat tutkineet maahanmuuttajanuorten vapaa-ajan viettoa ja harrastuksia Joensuussa. Tutkimuksen aineisto koottiin kvantitatiivisella kyselylomakkeella, johon vastasi 41 nuorta. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat 11–16-vuotiaita. Tutkimuksessa käy ilmi että nuoret viettivät vapaa-aikaansa internetissä, nuorisotaloilla ja kaupungilla sekä ostoskeskuksissa ”hengailleen”. Kuitenkin nuorisotaloilla oleskelu oli nuorten keskuudessa vähäistä. (Uuksulainen & Lepistö 2010, 2, 43.)

Maahanmuuttajanuoret olivat innokkaita osallistumaan erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin. Yli puolet nuorista koki harrastuksien ja vapaa-ajan vieton tarjonnan riittäväksi Joensuussa. Hieman alle puolet puolestaan eivät harrastaneet mitään. Kyselyyn vastanneista jopa 40 % vastasi, ettei heillä kuitenkaan ollut tarpeeksi harrastuksia. Harrastuksista suosituin oli nuorten keskuudessa liikunta sekä luovat harrastukset kuten tanssi ja näytteleminen. Nuoret olivat myös kiinnostuneita osallistumaan nuorten tapahtumiin. Harrastusten ohjaajat olivat nuorten mielestä reiluja, heidän toimintaansa eivät vaikuttaneet syrjintä, rasismi tai ohjaajan ennakkoluulot. Lisäksi nuoret kertoivat heidän vanhempiansa kannustavan heitä harrastamaan. Pitkät välimatkat ja taloudelliset resurssit nähtiin nuorten harrastamista ja vapaa-ajan viettoa rajoittavina tekijöinä. (Uuksulainen & Lepistö 2010, 43–44.)

Lappalainen (2010) on tutkinut monikulttuurisen tapahtuman merkitystä maahanmuuttajien integroitumisessa yhteiskuntaan. Tapahtuman tavoitteena oli koota eri kulttuuritaustan omaavia ihmisiä kulttuurirajoja ylittävään rentoon ajanviettoon Kemi-Tornion alueella. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisella kyselylomakkeella, johon vastasi 22 maahanmuuttajaa. Kaikkien vastaajien mukaan tapahtuma oli hauska ja viih-

tyisiä. Suurin osa piti monikulttuurista tapahtumaa ulkomaalaisten ystävyyssuhteita vahvistavana ja uusia ystävyyssuhteita syntyi tapahtuman myötä. (Lappalainen 2010, 2)

Samankaltaisten tapahtumien toteuttamista Kemi-Tornion alueella toivottiin jatkossakin, sillä ne yli puolen vastaajan mielestä helpottivat maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten tutustumista suomalaisiin sekä helpottivat heidän kotoutumistaan. Kyselyyn vastanneista kolmasosan mielestä tapahtuma ei lähentänyt suomalaisia maahanmuuttajien kanssa. He perustelivat väitettään kertomalla, että suomalaisiin oli heidän mielestään vaikea luoda kontakteja. Tutkimuksen vastauksissa kävi myös ilmi että kontaktien luominen muihin maahanmuuttajiin on helpompaa, koska he omaavat samanlaisia kokemuksia. (Lappalainen 2010, 51.)

Härkönen (2008) on arvioinut verkkopalveluiden roolia maahanmuuttajien kotoutumisen ja kotouttamisen tukena sekä työllistymisen apuna. Aineisto koottiin verkossa julkaistulla kyselyllä, johon vastasi 244 henkilöä. Tutkimustulosten mukaan erilaisille monikielisille verkkopalveluille on kysyntää ja ne tukevat viranomaisten toteuttamaa kotouttamistyötä. Verkkopalvelut eivät kuitenkaan korvaa suoraa asiakaspalvelua vaan näiden kahden palvelun tulisi tukea toisiaan. Tällä hetkellä valtaosa julkishallinnon verkkopalveluista on julkaistu suomen kielen lisäksi englanniksi. Kieliversioiden puute rajaa pois maahanmuuttajat, jotka eivät vielä osaa riittävästi suomen kieltä. (Härkönen 2008, 2,37.)

2.8 Monikulttuurisuuskeskus MoniNet

Monikulttuurisuuskeskus MoniNettiä ylläpitää Rovalan Settlementti ry. Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin tavoitteita ovat maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen, kotoutumisen tukeminen ja työllistymisen edistäminen Rovaniemen kaupungin, kuten

myös koko Lapin maakunnan alueella. Monikulttuurisuuskeskus MoniNet aloitti toimintansa vuonna 2001 ja sen toimintaa rahoittavat Raha-automaattiyhdistys, Lapin ELY -keskus, Euroopan Sosiaalirahasto, Rovaniemen kaupunki ja Rovaniemen seurakunta. (Monikulttuurisuuskeskus MoniNet -kotisivut)

Monikulttuurisuuskeskus MoniNet koostui keväällä 2012 viidestä osiosta: 1) KOTI-toiminta, 2) Mentori-hanke, 3) Suomi Kotina -projekti, 4) Verso -projekti ja 5) Sentteri. Ensimmäisenä mainitun KOTI -toiminnan tavoitteena on tukea työvoiman ulkopuolisten maahanmuuttajien kotoutumista. Mentori -hankeella pyritään ehkäisemään maahanmuuttajien syrjäytymistä, samalla edistämään työllistymistä ja luomaan työllistymistä edistäviä malleja. Suomi Kotina -projekti mallintaa ja pilotoi sekä pyrkii mahdollistamaan järjestö- ja kuntasektorin yhteistyön alueen maahanmuuttajatyössä. Verso -projekti on Rovaniemen kaupungin ja Rovalan Settlementi ry:n kumppanuushanke, jonka tehtävänä on kehittää toimivia toimintamalleja tukemaan alkuvaiheen kotoutumista kaupungissa. Sentteri tukee kotoutumista ja auttaa maahanmuuttajia ammatti- ja työelämävalmiuksien hankkimisessa. (Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kotisivut)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata monikulttuuristen nuorten sosiaalisia suhteita, kotoutumista ja viihtyvyyttä Rovaniemellä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää monikulttuuristen nuorten palveluja ja kotoutumista paikallisväestön kanssa. Opinnäytetyössä haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Millaisia sosiaalisia suhteita on rovaniemeläisillä monikulttuurisilla nuorilla?
- 2) Miten monikulttuuriset nuoret ovat kotoutuneet Rovaniemelle?
- 3) Miten monikulttuuriset nuoret viihtyvät Rovaniemellä?

4) Miten monikulttuuristen nuorten kotoutumista ja viihtyvyyttä voidaan parantaa?

4 OPINÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

4.1 Menetelmälliset lähtökohdat

Opinnäytetyön menetelmällisenä lähtökohdana on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimussuuntaus. Tarkoituksena on kuvata tutkittavaa ilmiötä ja saada mahdollisimman paljon syvällistä ilmiötä kuvaavaa tietoa.

Tieteellisen tutkimuksen kenttä jaetaan kahteen tutkimussuuntaukseen. Kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen, jossa tulokset ilmoitetaan numeraalisilla tilastoilla. Kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen, jossa puolestaan kuvataan todellista elämää, moninaista todellisuutta. Kvantitatiivisen tutkimuksen paradigmassa korostetaan syyn ja seurauksen yleispäteviä lakeja. Tutkimussuuntauksen taustalla on realistinen ontologia, jolloin todellisuus muotoutuu objektiivisesti todettavista tosiasioista. Loogisen positivismin ajattelutavan mukaan kaikki tieto perustuu havaintoihin, jotka muodostuvat suorista aistihavainnoista ja loogisesta päättelystä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 135.)

Kvantitatiiviselle tutkimukselle keskeisiä piirteitä on muun muassa se, että tutkimuksen johtopäätökset nousevat esiin aiemmista tutkimuksista ja aiemmilla teorioilla on suuri merkitys tutkimuksen teoreettisessa määrittelyssä. Tutkimuksen tuloksissa tutkimuksen muuttujat muodostetaan taulukkomuotoon ja aineisto saatetaan tilastolliseen muotoon. Lopuksi tutkimuksen päätelmät tulevat esiin havaintoaineiston tilastollisen analyysin myötä. (Hirsjärvi ym. 2007, 136.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksen lähtökohtana on puolestaan todellisuuden kuvaaminen ja moninaisen todellisuuden ymmärtäminen sekä selittäminen. Tutkimuksessa tulee huomioida, ettei todellisuutta voi palastella mielivaltaisiin osiin vaan tutkimuskohdetta pitää tutkia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen piirteisiin kuuluu seuraavia asioita: tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto hankitaan luonnollisissa tilanteissa. Ihminen on tutkimuksen suosituin tiedon keruun instrumentti ja tutkimuksessa tutkija luottaa omiin havaintoihinsa enemmän kuin mittausvälineillä hankittuun tietoon. Täydentävän tiedon hankinnan apuna tutkija voi turvautua lomakkeiden ja testien käyttöön. (Hirsjärvi ym. 2007, 157.)

Laadullisella tutkimuksella halutaan saada tutkittavien ”ääni” kuuluviin. Tutkimuksen kohderyhmä, joukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, jotta tutkimuksen tulokset vastaavat tutkimuskysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Kvalitatiivinen tutkimus on yksinkertaisuudessaan aineiston muodon kuvaamista tutkimuksen lukijoille (Eskola & Suoranta 2005, 13). Laadullisen tutkimuksen tutkimusaineisto on pelkistetyimmillään teksti, joka on syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Tutkijasta riippuvaisia aineistoja ovat esimerkiksi erilaiset haastattelut ja havainnoinnit. Riippumattomia ovat muun muassa henkilökohtaiset päiväkirjat, omaelämäkerrat ja kirjeet sekä erilaiset kirjalliset tai kuvalliset aineistot kuten kotivideot, jopa äänimateriaalit lasketaan tutkimusaineistoksi. (Eskola & Suoranta 2005, 15.)

Laadullisen tutkimuksen tutkimussuunnitelma elää ja mukautuu tutkimushankkeen mukana lopulliseksi tutkimukseksi. Tällainen ilmiö peilaa hyvin kvalitatiivisen tutkimuksen prosessiluonnetta, joita pyritään tutkimuksen aikana saavuttamaan tutkimuksen luotettavuuden takia. Tutkimuksen tulokset kun eivät ole irtonaisia lausuntoja, eivätkä ajattomia tai paikattomia kommentteja. Tutkimuksen tulokset ovat historiallisesti muuttuvia ja paikallisia. (Eskola & Suoranta 2005, 16.) Kvalitatiivisessa tutki-

muksessa on tärkeää aineiston kunnollinen rajaaminen. Ongelmana kun on se tosiasiassa, ettei laadullisen tutkimuksen aineisto lopu koskaan. Aineistoon ja sen luonteeseen voidaan tulevaisuudessa palata seuraavien tutkimusten merkeissä. (Eskola & Suoranta 2005, 19.)

4.2 Aineiston keruu teemahaastattelulla

Tutkimushaastattelut voidaan jakaa eri ryhmiin sen mukaan kuinka strukturoitu ja muodollinen haastattelutilanne on. Yleisin tapa on jakaa ne kolmeen ryhmään, strukturoituun eli lomakehaastatteluun, teemahaastatteluun ja avoimeen haastatteluun. Strukturoidussa haastattelussa pitäydytään tiukasti aiemmin tehdyssä lomakkeessa ja kaikki kysymykset ja niiden järjestys on tarkkaan määrätty. Avoimessa haastattelussa taas käydään läpi haastateltavan ajatuksia sitä mukaa kun ne tulevat esille kuten tavallisessa keskustelussa. Lopputulos voi poiketa täysin alkuperäisestä ideasta. Teemahaastattelu on näiden kahden edellisen välimuoto. Siinä aineisto kerätään teemoitetuilla kysymyksillä, mutta niiden tarkka järjestys ja muoto puuttuvat. (Hirsjärvi ym. 2007, 202–205.)

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruu toteutettiin teemahaastatteluilla. Teemoina haastatteluissa olivat monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet, viihtyminen ja kotoutuminen Rovaniemen kaupunkiin vuonna 2012. Teemoihin sisällytettiin myös kysymyksiä siitä, miten kotoutumista ja viihtyvyyttä voidaan parantaa tai kehittää Rovaniemellä. Jokaisesta teemasta oli muutamia kysymyksiä, joiden lisäksi käytettiin apukysymyksiä tarkentamaan vastauksia. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, jotta saataisiin mahdollisimman kattava, mutta kuitenkin suhteellisen helposti käsiteltävissä oleva aineisto.

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Tämä tapa valittiin koska se sopi parhaiten haastattelujen luonteeseen, ja toisaalta se oli myös tarkoituksenmukaisin. Tällöin voitiin paremmin keskittyä kyseessä olevaan haastateltavaan, ja hänen mielipiteisiinsä teemaan liittyen. Haastattelu toteutettiin suomen kielellä, vaikka se ei ollutkaan haastateltavien äidinkieli. Suomen kielen valinta haastattelukieleksi mahdollisti haastateltavien opiskelu, kaikki heistä opiskelivat suomen kieltä ja se tosiasia ettei muuta yhteistä kieltä ollut. Yksilöhaastatteluilla ja suomenkielisissä haastatteluissa voitiin myös tarvittaessa tarkentaa kysymystä, selittää hankalia sanoja tai sanontoja haastattelu aikana. Lisäksi yksilöhaastattelussa ei myöskään tavallaan tarvinnut mahdollisesti ujustella vastauksissaan samalla tavoin, kuin jos paikalla olisi ollut enemmän ihmisiä. Näin ollen mahdollisesti saatiin todenperäisempiä vastauksia kuin jos haastattelut olisi toteutettu pari- tai ryhmähaastatteluina.

Harkinnanvaraisessa otannassa tutkija rakentaa tutkimukseensa vahvat teoreettiset perustukset, jotka ohjaavat häntä aineiston hankintaan. Laadullisessa tutkimuksessa aineistot ovat yleensä pienikokoisia. Aineiston tieteellisyyden kritiikki ei muodostukaan tässä tilanteessa aineiston määrästä vaan sen laadusta. Tutkija sijoittaa tutkimuskohteen yhteiskunnallisiin yhteyksiinsä ja luo siitä historiallisesti tarkan kuvan. (Eskola & Suoranta 2005, 18.)

Tämän haastattelun haastateltavat valittiin yhdessä Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kanssa. Iältään haastateltavat olivat 15–27 -vuotiaita. Haastatteluun osallistui yhteensä seitsemän henkilöä, viisi naista ja kaksi miestä. Monikulttuurisuuskeskus Moninet tiedotti haastateltaville mahdollisuudesta osallistua tutkimuksemme haastatteluun ja välitti tutkimukseen osallistumisesta kiinnostuneiden henkilöiden yhteystiedot heidän luvallaan. Saadessaan myöntävän vastauksen, he luovuttivat haastateltavien yhteystiedot haastattelijoille, antaen vapaat kädet valita haastattelujen ajankohdat. Tämän jälkeen otettiin haastateltaviin yhteyttä, ja sovittiin tarkemmista haastatteluajoista.

Haastattelut toteutettiin Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin tiloissa. Tämä oli tarkoituksenmukaisin paikka, sillä siellä oli rauhalliset tilat haastatella ja haastateltavat tiesivät missä se sijaitsee. Ennen varsinaisia haastatteluja haastattelukysymykset esitettiin. Haastattelukysymyksiin ei tehty muutoksia. Tämän jälkeen toteutettiin varsinaiset haastattelut. Haastattelijana kaikissa haastatteluissa toimi toinen opinnäytetyön tekijöistä. Haastattelut toteutettiin heinäkuussa 2012. Kuhunkin haastatteluun varattiin aikaa yksi tunti. Haastattelu-aika oli riittävä.

Haastattelutilanteessa haastattelut äänitettiin nauhurilla. Näin saatiin totuudenmukainen kuva vastauksista. Toisaalta myös haastateltavat pystyivät keskittymään paremmin, kun haastattelijan ei tarvinnut kirjoittaa kaikkea heidän sanomaansa ylös, vaan haastattelut voitiin purkaa myöhemmin rauhassa. Haastattelujen valmistuttua ne litteroitiin ja koottiin yhteen. Näin pystyttiin helpottamaan aineiston analysointia ja johtopäätösten tekoa. Litterointia hieman vaikeutti se, ettei suomi ollut kenenkään haastateltavan äidinkieli, mutta vastaukset olivat silti ymmärrettäviä. Tämän jälkeen tulokset analysoitiin.

4.3 Aineiston analysointi

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan alkaa tarkastelemaan ilman ennakoasettamuksia tai määritelmiä, tällöin puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä. Tutkinnallinen hypoteesittomuus on kvalitatiivisessa tutkimuksessa vahvasti läsnä jotta tutkija säilyttää oman avoimuutensa ilman ennako-olettamuksia tutkimuskohdetta tai tutkimuksen tuloksia kohtaan. Lisäksi aineistolähtöinen analyysi on laadullisen tutkimuksen perusta. Aineistolähtöisellä analyysillä tarkoitetaan teorian rakentamista empiirisestä aineistosta käsin. (Eskola & Suoranta 2005, 19.)

Laadullisen tutkimuksen analysoinnissa aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena, jonka uskotaan valottavan jonkin singulaariseksi (yksilölliseksi) ymmärretyn sisäisesti loogisen kokonaisuuden rakennetta. Silloin kun aineisto koostuu erillisistä tutkimusyksiköistä, kuten vaikkapa yksilöistä yksilöhaastatteluissa, ei aineiston argumentaatiota voi rakentaa yksilöiden eroihin keskittyvillä muuttujilla ja niiden suhteilla, eikä näiden erojen tilastollisiin yhteyksiin muiden muuttujien kanssa. Laadullinen analysointi vaatii absoluuttisuutta; Kaikki tutkimukseen liittyvät seikat, kuten luotettavana pidetyt tiedot ja selvitettävään ilmiöön kuuluvat asiat, tulee kyetä selvittämään ilman ristiriitoja tutkimuksen tulkinnan kanssa. (Alasuutari 2007, 28–29.)

Laadullisen aineiston analyysiin sisältyy kaksi vaihetta. Nämä vaiheet ovat aineistosta tehtyjen havaintojen pelkistäminen ja aineiston sisältävän arvoituksen ratkaiseminen. Havaintojen pelkistämisesäkin voidaan erottaa kaksi osaa; aineiston tarkasteleminen tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta ja aineiston karsinta yhdistämällä erilaisia havaintoja. Tarkasteltaessa aineistoa tietyn näkökulman kautta kiinnitetään huomiota siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista ja tärkeää. Erillisten havaintojen yhdistäminen harvemmaksi havaintojen joukoksi, auttaa tutkijaa etsimään havaintoja yhdistäviä piirteitä, nimittäjiä tai muotoilemaan erilaisia sääntöjä ja lainalaisuuksia, mitkä poikkeuksetta pätevät koko aineistoon. Lähtökohtainen ajatus on, että aineiston uskotaan sisältävän näytteitä ja esimerkkejä samoista ilmiöistä. Havaintojen pelkistämisen tavoitteena ei ole määritellä tyyppitapauksia tai keskivertoyksilöitä, vaan yksikin poikkeama kumoaa analysoinnilla perustellut säännöt ja osoittaa tutkijalle että asiaa pitää miettiä uudelleen. Tämän takia havaintojen yhdistäminen yhdeksi tai muutamaksi havaintojoukoksi ja siitä muodostetun oletuksen tulee päteä poikkeuksetta kaikkiin aineiston havainnoiteihin. (Alasuutari 2007, 30–31.)

Arvoituksen rakentaminen on laadullisen tutkimuksen toinen vaihe, jossa tuotettujen johtolankojen eli havaintoja yhdistämällä saatujen sääntöjen ja käytettävissä olevien vihjeiden eli aikaisempien tutkimuksien ja kirjallisuuden pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Johtolankoina ei arvoituksen ratkaisemisvaiheessa käy-

tä vain pelkistämävaiheen pohjalta luotuja säännönmukaisuuksia, vaan empiiristä aineistoa tutkitaan kokonaisuutena. Empiirisen aineiston tutkiminen mahdollistaa poikkeavuuksien löytämisen tutkimusvaiheessa ennen tutkimuksen julkaisua ja auttaa tutkijaa etsimään vihjeitä merkitystulkintojen tekemisestä sekä laajentaa tulkintaa ja tutkimuksen teoreettista pohjaa. (Alasuutari 2007, 37.)

Ennen laadullisen tutkimusaineiston analysoinnin aloittamista aineisto litteroidaan eli nauhoitetut haastattelut kirjoitetaan sananasaisesti puhtaaksi paperille. Tämä helpottaa aineiston sisällön analyysiä, jossa tutkijan tulee tuntea aineisto perinpohjaisesti ennen analysoinnin aloittamista ja tulkintaa. Erilaiset menetelmät auttavat tutkijaa tekemään aineiston sisällön analyysiä. Yksi tällainen menetelmä on käsitekartan tekeminen tutkimuksen keskeisistä käsitteistä ja aineiston lisääminen näiden käsitteiden alle. (Metsämuuronen 2000, 51,54.)

Sisällön analysointi tapoja voidaan erotella kaksi: sisällön analysointi ja erittely. Sisällön erittelyssä kuvataan kvantitatiivisesti aineiston sisältöä eli sisällöstä muodostetaan aineistoon perustuvia määreitä. (Silius 2005.) Sisällön analyysillä voidaan analysoida aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti. Analyysissä järjestetään, kuvailaan ja kvalifioidaan tutkittavaa ilmiötä. Sisällön analyysissä pyritään rakentamaan malleja, jotka esittävät tutkittavaa ilmiötä tiivistetyssä muodossa. Analyysiä voidaan tehdä joko induktiivisesti tai deduktiivisesti, jolloin analyysiä ohjaa aikaisempaan tietoon perustuva luokittelurunko. Induktiivinen sisällön analyysiprosessi lähtee aineiston pelkistämisestä, ryhmittelystä ja abstrahoinnista. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 3, 5.)

Induktiivisessa sisällön analyysissä aineisto voidaan pelkistää esimerkiksi kysymällä aineistolta tutkimustehtävän mukaisia kysymyksiä, kuten tutkimuskysymykset. Kysymyksiin löydetyt vastaukset kirjataan marginaaliin ja nämä pelkistetyt ilmaukset koottaan listoiksi. Koottu lista ryhmitellään analyysin seuraavassa vaiheessa. Ryhmitellyssä listaan kirjatut asiat järjestellään pieniin ryhmiin, kategorioiksi, samanlaisuuten-

sa mukaan. Muodostuneet ryhmät, kategoriat, nimetään eli abstrahoidaan, käsitteellistetään. Seuraavaksi käsitteellistettyjä ryhmiä liitetään samanlaisuutensa mukaan saman kategorian alaisuuteen ja nämä uudet ryhmät käsitteellistetään uudelleen, jolloin tutkimusaineiston pohjalta saadaan muodostettua yläkategorioita ja nimeämisen jälkeen yläkäsitteitä. Deduktiivisessa analyysissä puolestaan aineistoa analysoidaan valmiin viitekehyksen avustuksella. Tällöin analyysiä ohjaavat esimerkiksi tutkimusteemat, joiden mukaan muodostetaan analyysirunko. Analyysirungon muodostamisen jälkeen aineisto analysoidaan induktiivisella sisällön analysoinnilla. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5-7.)

Tutkimuksen aineisto kirjoitettiin haastattelujen jälkeen puhtaaksi. Analysointia ohjasivat tutkimuskysymykset ja teemat: sosiaaliset suhteet, kotoutuminen, viihtyvyys sekä kotoutumisen ja viihtyvyyden parantaminen. Aineistosta haettiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Haastateltavien vastauksista koottiin listat tutkimuskysymyksittäin ja teemoittain. Teemojen alle koottujen listojen asioita vertailtiin ja ryhmiteltiin samantyyppisiin ryhmiin, kategorioihin, joille annettiin nimet. Tutkimustuloksia on havainnollistettu kuvioin ja tulososassa esitetään myös autenttisia lainauksia monikulttuuristen nuorten haastatteluista. Lainausten perään ei ole lisätty haastateltavien ikää ja sukupuolta anonymiteetin suojelemiseksi.

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

5.1 Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet

Haastatteluun osallistuneilla nuorilla oli sosiaalisia suhteita perheenjäseniin, Suomessa asuviin ulkomaalaisiin, suomalaisiin ja kotimaassa asuviin ystäviin. Perheenjäsenet suhtautuivat positiivisesti haastateltavien tuttaviiin, kavereihin ja ystäviin.

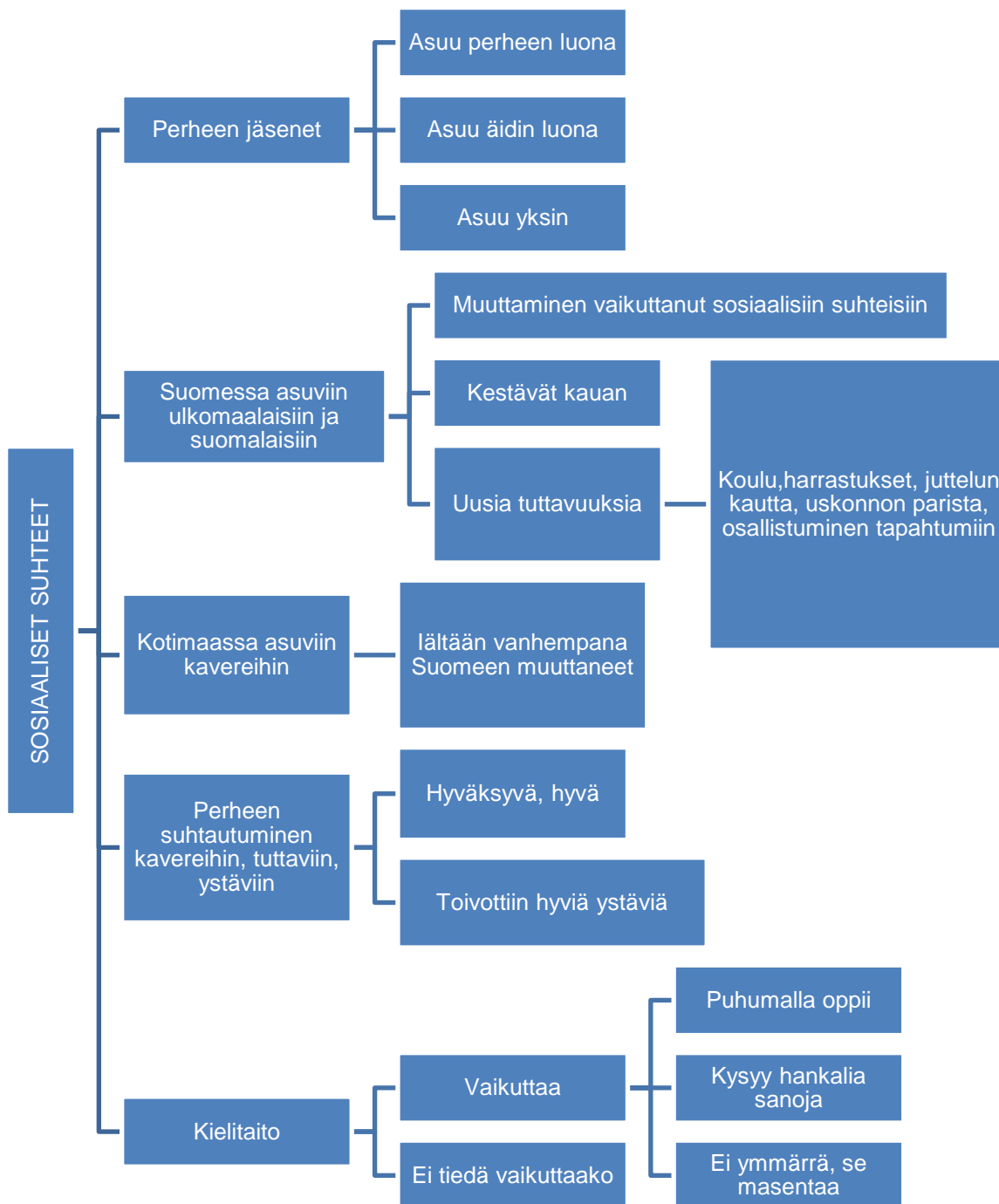
Haastateltavien mielestä kielitaidolla on suuri merkitys sosiaalisten suhteiden luomisessa ja kanssakäymisessä. (Kuvio 2.)

Missään haastateltavien perheessä ei ollut jäseniä eri kulttuureista, vaan kaikki perheen jäsenet kuuluivat samaan kulttuuriin. Yksi haastateltavista mainitsi perheen sisäisestä monikulttuurisuudesta. Hän kertoi itse omaksuneensa enemmän suomalaisen kulttuurin. Tämä aiheutti jonkin verran mielipide-eroja vanhempien kanssa. Haastateltavan mielestä tähän on voinut vaikuttaa se, että hän oli nuori, kun he saapuivat maahan ja hän on ollut paljon tekemisissä suomalaisten kanssa.

Kaikki haastateltavat olivat saaneet uusia tuttavuuksia, kavereita ja ystäviä Suomeen tulojensa jälkeen. He olivat ystäväystyneet jonkin verran enemmän Suomessa asuvien ulkomaalaisten kuin suomalaisten kanssa, mutta ystävyys-suhteita oli syntynyt molempien kanssa. Haastateltavat kertoivat saaneensa eniten ystäviä koulun ja harrastusten kautta.

” ...nyttten siis alotin opiskelemaan siinäähän sain tosi paljon kavereita, tyttöjä sekä poikia... Mull on ... tosi paljon tuttuja ja... mm.. toivottavasti ne lisääntyvät. Niitä on aika paljon mutta... on hyvä että on paljon kavereita.”

Toiseksi eniten ystäviä ja kavereita saatiin suoran kontaktin, juttelun avulla sekä kavereiden ja tuttavien että kansalaistoimintaan osallistumisen kautta. Ystäviä saatiin myös naapureista, uskonnon parista, töistä ja osallistumalla tapahtumiin.

Kuvio 3. Monikulttuuristen nuorten sosiaaliset suhteet.

” Arkielämästä ja harrastuksista. Ja sitten kaverien kautta. ... jos on kaveri, sitten jos ne ... lähtee ...toisien kans ... Sitten jos minä ...lähen mukkaan, niin sitten ... silleen tutustuu. ..Niin... kaverin avullakin.”

”...kavereiden kautta voi tutustua uusiin kaveriin. ...mä oon niinku tutustunut paljon ihmisiin jotka niiku ovat tosi ystävällisiä, niinku ne alkaa juttelemaan vaan ekalla kerralla sun kans. Ja sitten niinku siitä se lähtee että ollaan kavereita.”

”...ja kirkossa. Kävin joka... joka kuukausi kirkko. Siellä mie sain ystäviä.”

” Töissä. Täällä, moninetissä.”

”... sitten naapurit ...”

”...tapahtumassa nähty ja siellä tullu juteltua ja tälleen.”

Haastattelussa kysyttiin ystävyysuhteiden pituutta, johon kaikki vastaajista vastasivat, että heidän ystävyysuhteensa olivat kestäneet kauan. Kolme vastaajista kertoi muuttamisensa vaikuttaneen ystävyysuhteisiin. Ystävyysuhteet eivät päättyneet, mutta suhteet kuitenkin muuttuivat. Haastattelussa tuli esiin, etteivät ystävyysuhteet kuitenkaan toimi aina joka ympäristössä.

” Kauan. Jos ... en muuta...”

”Kun menen harrastamaan jalkapalloa, siellä mulla on kavereita, mutta... ei ole kavereita vaikka kaupungilla....”

Neljä vastaajista piti yhteyttä kotimaassaan asuviin ystäviinsä. Kaksi vastaajista oli muuttanut Suomeen nuorina eikä heillä sen takia ollut tuttavuuksia entiseen kotimaahansa. Yhteyttä kotimaan ystäviin pidettiin puhelimen ja internetin välityksellä. Varsinkin Facebook-sivuston tärkeys yhteydenpidossa nousi haastatteluissa esille sekä Suomen rajojen sisäpuolisissa että ulkopuolisissa ystävyys-suhteissa.

Haastattelussa kysyttiin myös perheen suhtautumista haastateltavien tuttaviin, kavereihin ja ystäviin. Melkein kaikkien vastaajien vanhemmat tiesivät heidän ystävyys-suhteistaan. Haastateltavien vanhemmat hyväksyvät heidän ystävyys-suhteensa muiden kanssa. Vain yksi haastateltava ei ole huomannut vanhempiansa suhtautumista ystäviinsä, mutta uskoo suhtautumisen olevan hyvä. Kaikkien haastateltavien vanhemmat toivottivat ystävät tervetulleiksi.

” Ihan normaali. He hyväksyy kavereita.”

” Hyvin, positiivisesti...”

”...äiti ja isä on aina niiku ilosia siitä, että mulla on oikeasti ystäviä ja näin.”

”... he tykkää kaikista. Koska he on minun ystäviä ...Ei ole mitään ongelmaa...”

” ...Niin ne aina niinku sanoo tervetuloa, tulkaa vaan uudestaan. Kun ne tietää että minä ossaan valita kavereita, niin siihen ne luottaa.”

” Siis mulla ei oikeastaan oo niin paljon ystäviä....mutta tiedän että se suhtautumine olisi ihan hyvää ja ystävällistä ...”

Haastateltavat kertoivat, että vanhemmat toivovat heillä olevan hyviä ystäviä. Tällä he tarkoittivat ystäviä, jotka eivät veisi ”pahoille teille”, vaan tukisivat heitä elämässään hyviin valintoihin.

”... ne suosittelee että mulla on niinku hyviä kavereita että ne ei niinku vie minut pahoille tielle että ei tule niinku tupakoimaan tai juomaan alkoholia. ”

Haastattelussa kysyttiin kielitaidon vaikutusta haastateltavien sosiaalisiin tilanteisiin. Kaikkien mielestä kielitaidolla oli suuri merkitys sosiaaliseen kanssakäymiseen. Kolme haastateltavaa kertoi kielellisen kanssakäymisen parantavan heidän kielitaitoaan ja lisäävän myös heidän sosiaalisia suhteitaan. Lisäksi vastauksissa kävi ilmi että suora kontakti paikallisväestön kanssa lisäsi haastateltavien kielitaitoa. Puhuessaan suomalaisten kanssa he oppivat kielellisiä ilmaisuja. Yksi haastateltavista kertoi oppivansa uusia hankalia sanoja kysymällä niiden merkitystä keskustelukumppaneiltaan.

Kolme haastateltavista mainitsi että suomen kieli on heille hankala. Kun ei osaa puhua, ei myöskään aina ymmärrä mitä puhutaan, eikä pysty ilmaisemaan itseään halumallaan tavalla. Nopea puhuminen tuotti ainakin yhdelle haastateltavista ongelmia. Kaksi haastateltavista piti kielen hallinnan hankaluutta harmittavana asiana.

Haastattelussa kysyttiin myös mitä kieltä haastateltavat käyttivät erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Kaikki haastateltavista vastasivat käyttävänsä suomen kieltä tilanteissa, joissa toinen osapuoli puhui suomea. Samoin kaikki haastateltavat kertoivat puhuvansa omaa äidinkieltään kulttuurinsa jäsenten kanssa. Kolme seitsemästä vastaajasta ilmoitti turvautuvansa myös englannin kielen käyttöön sosiaalisissa tilanteissa.

5.2 Monikulttuuristen nuorten kotoutuminen Rovaniemelle

Haastattelun toisena teemana oli monikulttuuristen nuorten kotoutuminen Rovaniemen kaupunkiin. Kaikki haastateltavat olivat kotoutuneet varsin hyvin Rovaniemelle. Kotoutumiseen vaikuttivat opiskelu, työ ja harrastukset. Rasismia haastateltavat olivat kohdanneet jonkin verran. Haastateltavat olivat varsin tyytyväisiä elämäänsä. Huonoina asioina he mainitsivat taloudelliset ongelmat, kiireen ja ikävän. Kulttuurieroja oli tullut esiin jonkin verran. Suurimmalla osalla vastaajista perheen tilanne oli hyvä. (Kuvio 3.)

Kaikki haastateltavista opiskelivat eri koulutusjärjestelmissä kuten lukiossa, ammattikoulussa tai kansalaisopiston kursseilla. Osa haastateltavista työskenteli opiskeluiden lomassa esimerkiksi viikonloppuisin.

Haastateltavien mielestä opiskelu vaikutti positiivisesti heidän elämäänsä. He kokivat oppivansa paremmin suomen kieltä opiskellessaan koulussa. Osa haastateltavista kertoi koulun käymisen vaikuttavan huomattavasti heidän elämäänsä, sillä Suomessa asuessaan heillä oli mahdollisuus kouluttautua ja opiskelu lisäsi myös mahdollisuuksia työelämässä. Kahden haastateltavan mielestä opiskelu oli mukavaa.

Suurimalla osalla haastateltavista oli joku harrastus. Useimmat heistä harrastivat jalkapalloa. Ainoastaan yksi haastateltavista ei harrastanut tällä hetkellä mitään, koska hänen mielestä harrastaminen Rovaniemellä oli kallista.

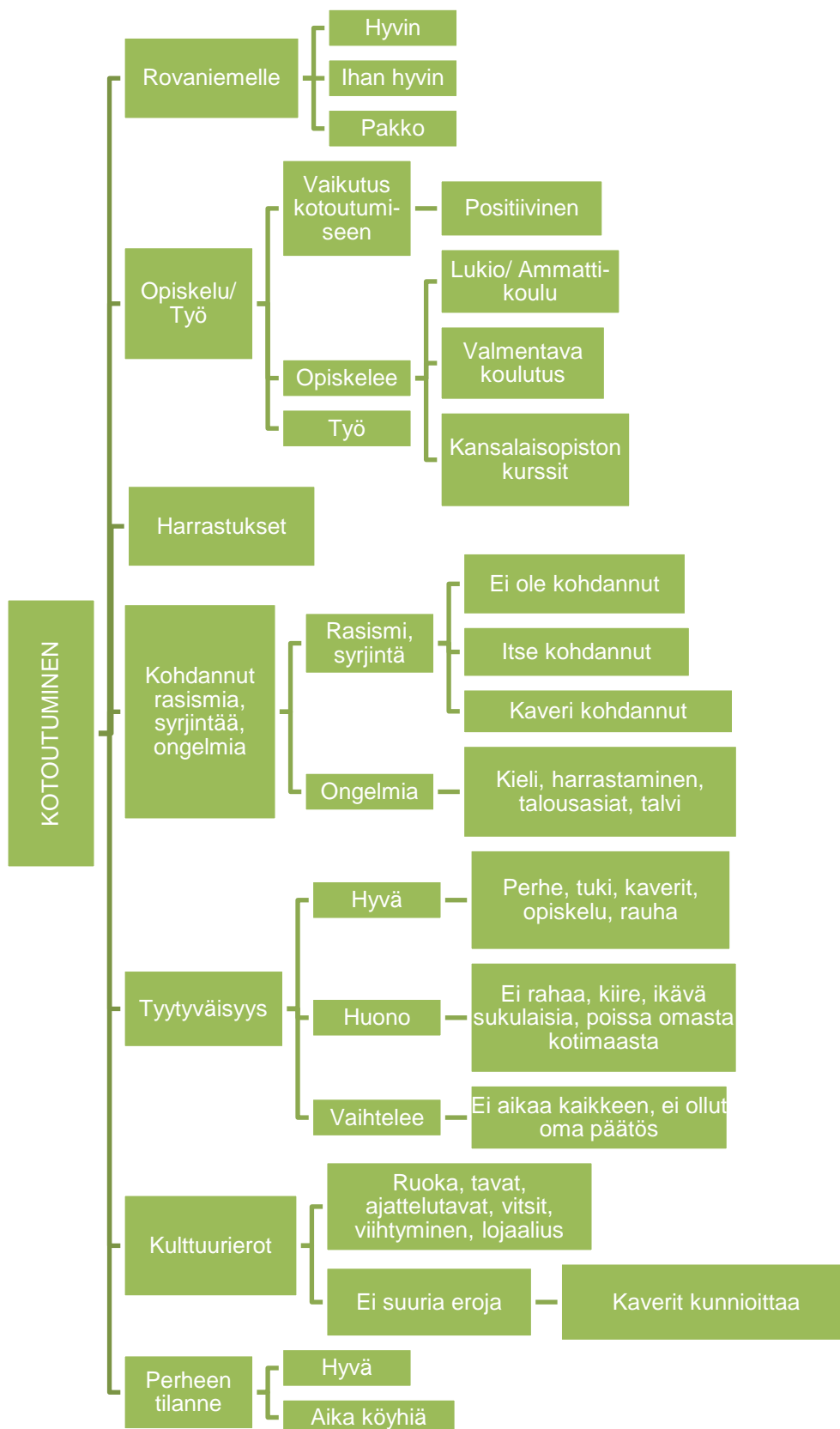
” On. Mä harrastan jalkapalloa, siis tosi paljon. Niin... lentopalloa harrastan. Niinku jo muutakin mut siis jalkapalloa melkein joka päivä...”

” No... en nyt tällä hetkellä harrasta mitään. Mutta se mitä minä haluan harrastaa... sitä ei pysty niinku sillee oikeen harrastaan. Se on liian kallis.”

Osa vastaajista oli kohdannut arjessaan ongelmia. Ongelmat liittyivät harrastuksiin ja asumiseen. Yksi haastateltavista kertoi kohdanneensa rasismia kaupungilla oleskellessaan. Haastateltavat kertoivat myös nähneensä rasistisia tilanteita, joita oli sattunut heidän kavereilleen, tuttavilleen ja ystävilleen, vaikka he itse eivät olleet kohdanneet tällaisia ongelmia.

” No kyllähän niitä aina niinko kadulla näkkee ja huomaa ja näin, mutta... mä paljon ees niistä välitä.”

” Ei, koska siellä missä minä olen töissä, on niin paljon maahanmuuttajia että... Mutta ... jos mä menen jonnekin muualle...missä on enemmän suomalaisia.”

Kuvio 4. Monikulttuuristen nuorten kotoutuminen.

Haastateltavilta kysyttiin myös sitä, miten tyytyväisiä he olivat elämäänsä ja elämän hyviä ja huonoja puolia. Yli puolet haastateltavista oli tyytyväisiä elämäänsä Suomessa. Osa haastateltavista kertoi tyytyväisyytensä vaihtelevan. Tyytyväisyyttä tuottivat muun muassa perhe ja kaverit. Perheen tukea pidettiin tärkeänä. Lisäksi yksi vastaajista mainitsi Suomessa vallitsevan rauhan tyytyväisyyttä lisääväksi asiaksi. Tyytymättömyyttä aiheutti esimerkiksi ajan riittämättömyys ja se että muutto Suomeen ei ollut oma päätös.

”...no koska haluan ... niin moni asioita että ei ehdi. Tai siis, se vähän niinku ärsyttää silleen että ei pysty tekemään niitä kaikkia mitä haluaa.”

Hyvinä asioina vastaajat nostivat esiin opiskelun, työmahdollisuudet, ystävät ja sen että he saivat heti apua tarvittaessa. Huonoiksi asioiksi elämässään haastateltavat totesivat taloudelliset ongelmat, alituisen kiireen opiskelussa ja ikävän. He ikävöivät sukulaisiaan ja kotimaataan. Lisäksi haastateltavat toivat haastatteluissa esille rasis- tisten ihmisten kuten myös humalaisten huonon vaikutuksen heidän tyytyväisyyteen- sä.

Haastattelussa kysyttiin myös kulttuurien välisistä eroista. Haastateltavat mainitsivat eroja olevan ruoassa, tavoissa ja ajattelutavoissa. Eroja nähtiin haastateltavien koh- dalla myös suomalaisten viihtymistavoissa, sillä monikulttuuriset nuoret eivät niinkään viihtyneet kaupungilla samoin kuin suomalaisnuoret. Myös vitsit erosivat haastatelta- vien mielestä heidän ja suomalaisten välillä.

”...se miten ajatellan, se on aivan eri. Vitsit ovat eri... suomalaiset... on eri... viihty- mistapa. Ne yleensä tykkää kävellä kaupungissa ja shoppailla ystävien kanssa... Meillä ei ole niin paljon semmosta halua niinko olla koko ajan kaupungissa...”

Yksi haastateltavista nosti esiin suomalaisten lojaaliuden. Kun kertoo suomalaiselle ystävälleen salaisuuksiaan, he pitävät salaisuudet ominaan. Kahden vastaajan mielestä suomalaisten tavat eivät paljoa eronneet heidän tavoistaan. Yksi vastaajista kertoi kavereidensa kunnioittavan hänen tapojaan.

Haastattelussa tiedusteltiin myös haastateltavien perheen tilannetta. Suurimmalla osalla vastaajista kaikki oli kunnossa. Osa vastaajista kertoi perheellä olevan taloudellisia ongelmia. Taloudellisilla ongelmilla voi myös olla vaikutusta ystävyysuhteiden syntymiseen esimerkiksi harrastusmahdollisuuksien kautta.

”Ihan hyvä... Rauha... rauhallinen perhe... mukava, iloinen. Katsoo televisiota yhdessä ...ja jutella heidän kanssa...”

” ...Ihan oikeesti siis, niillä ei oo ...siis ...paljon varaa. ..jos me haluamme ...harrastaa jotakin ...”

5.3 Monikulttuuristen nuorten viihtyminen Rovaniemellä

Haastatteluissa kysyttiin haastateltavien mielipiteitä Rovaniemestä, ja kuinka he viihtyvät siellä. Kysymyksiä oli Rovaniemen kaupungista, luonnosta, ihmisistä sekä palveluista. (Kuvio 4.)

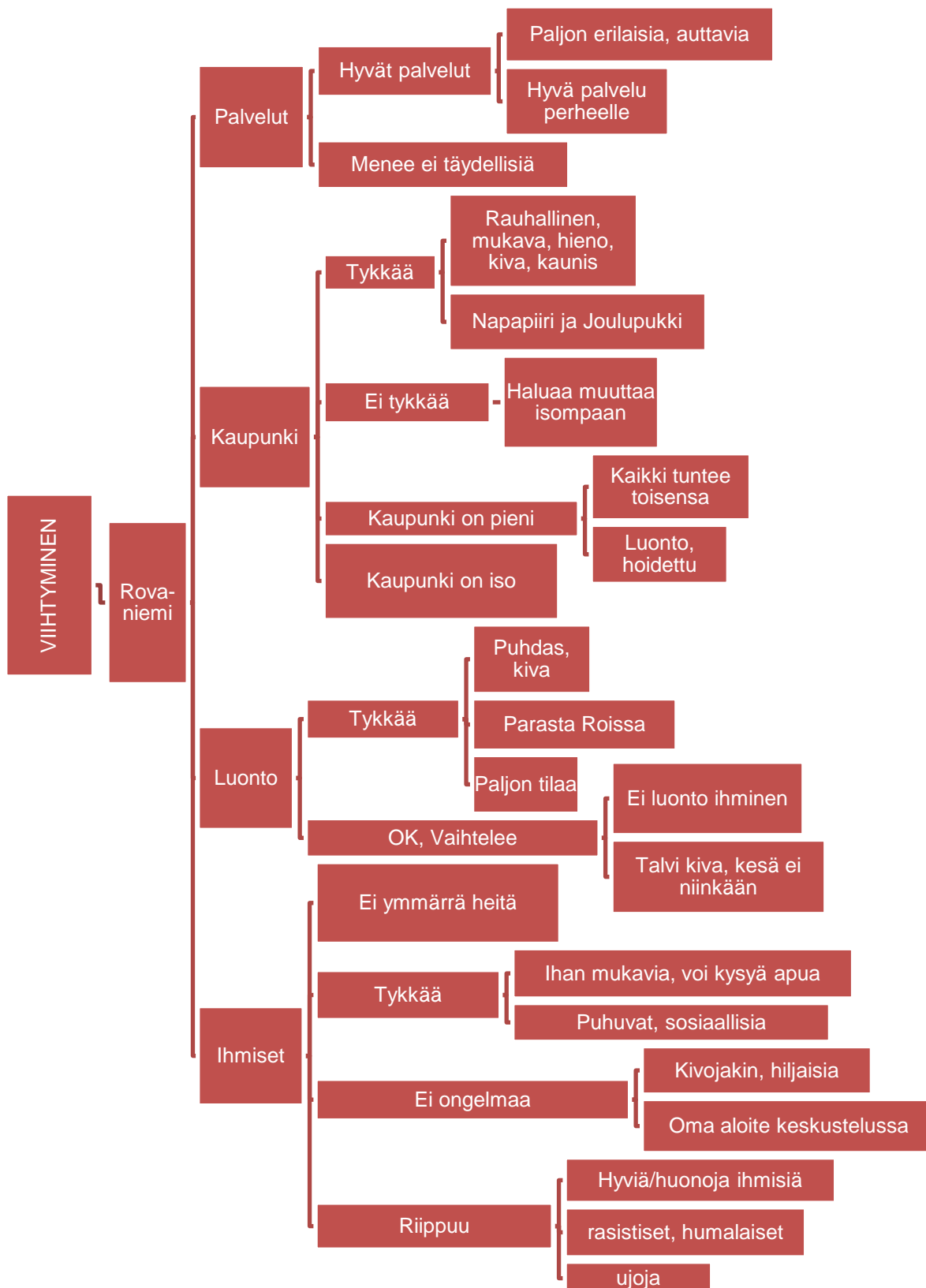
Suurin osa haastateltavista piti Rovaniemen kaupungista. Vain yksi piti kaupunkia liian pienenä itselleen ja kertoi haluavansa muuttaa suurempaan kaupunkiin. Haasta-

teltavista neljä piti kaupungin pienuutta positiivisena asiana, ja yksi haastateltavista nostikin esiin että kaupungin pienuuden vuoksi kaikki tuntevat toisensa. Yksi haastateltavista koki kaupungin olevan iso. Rovaniemeä luonnehdittiin kauniiksi, kivaksi ja mukavaksi. Myös Napapiiri ja joulupukki mainittiin.

”...no aika pieni kaupunki. Tai mie itse oon semmonen ihminen että ... haluan asua semmosessa paikkassa missä on paljon porukkaa.”

”Kaupungista... siis pidän siitä että se on pieni... Ei niin kuin... semmonen iso kaupunki. ... kaikki tuntee toisia täällä.”

Rovaniemen luonnosta pidettiin vaihtelevasti. Hyvinä asioina pidettiin luonnon puhtautta sekä tilaa. Eräs haastateltava piti luontoa parhaana asiana, mitä Rovaniemellä on, ja muutkin luonnehtivat sitä kivaksi tai normaaliksi. Myös vuodenajan vaikutuksesta viihtyvyyteen puhuttiin. Kasvillisuus koettiin positiivisena asiana.

Kuvio 5. Monikulttuuristen nuorten viihtyminen.

Yksi haastateltavista sanoi, ettei ole varsinaisesti luontoihminen, mutta hänkin silti piti siitä.

"... mä en oo mikään luontoihmisiä että... mutta onhan se mukava puhdas luonto. Tai ei ainakaan kadulla ole mitään roskia..."

"Ei kesällä mutta talvella joo. Niin vaikea kun ei oo tottunu siihen että kun lunta melkein puoli vuosi..."

Ihmiset Rovaniemellä jakoivat jonkin verran mielipiteitä. Kolme haastateltavista piti rovaniemeläisistä ihmisistä. Heitä kuvailtiin mukaviksi ja sosiaalisiksi, ja heiltä pystyi kysymään neuvoja. Yksi haastateltavista koki, ettei ymmärrä rovaniemeläisiä. Osa haastateltavista koki että Rovaniemellä asuvien ihmisten luonne vaihtelee paljon. Näin ollen löytyy sekä mukavia, ei niin mukavia ja ujoja ihmisiä. Humalaiset koettiin hieman ongelmallisiksi keskustelukumppaneiksi. Racististen ihmisten läsnäolo nousi myös esille parissa vastauksessa.

Muutama haastatelluista ei kokenut, että heillä olisi minkäänlaista ongelmaa rovaniemeläisten kanssa. Heidän mukaansa rovaniemeläiset ovat kivoja, mutta hiljaisia. Kuitenkin esille nousi myös oman aloitteen tärkeys keskustelussa. Tällöin jos henkilö itse puhuu jollekulle rovaniemeläiselle, tämä puhuu takaisin, mutta jos ei itse tee aloitetta, ei myöskään keskustelukumppani avaa keskustelua.

Palvelut Rovaniemellä koettiin pääosin positiivisina. Vain yksi haastateltavista ei ollut täysin tyytyväinen, mutta hänenkin mielestään palvelut menettelivät. Haastateltujen

mielestä palveluita on myös paljon erilaisia, ja yksi henkilöistä kertoi, että ainakin hänen ja hänen perheensä kokemusten mukaan palvelut Rovaniemellä ovat todella hyviä.

Haastattelussa kiinnitettiin myös huomiota perheen merkitykseen haastateltavien viihtymisessä. Kaikki haastateltavat vastasivat että perheen kanssa asumisella Suomessa oli todella iso merkitys heidän viihtymiseensä, koska perheen tuki ja turva auttoivat heitä selviytymään arjen haasteista. Perheen kanssa yhdessä oleminen ja heidän läsnä olonsa sekä auttaminen ja tukeminen katsottiin vaikuttavan positiivisesti myös haastateltavien kotoutumiseen Rovaniemelle.

"...Siten että ne on täällä. Että mä aina mukana. Se on hyvä asia, hyvä juttu, ettei ole yksin."

"Perhe on ... tosi tärkeä minulle, äiti.. isä. Ja jos mulla on jotakin ongelmia, he voi auttaa minua."

"Siis mulla on tosi hyvä tilanne... mulla on perhe täällä. Siis ruoka on joka päivä valmis ja vaatteet on pesty joo ja siis kaik on valmis. Ja siis... ku mun on ongelma, ei mun tarvi ajatella yksin. Mulla on perhe."

5.4 Monikulttuuristen nuorten kehittämis ehdotuksia

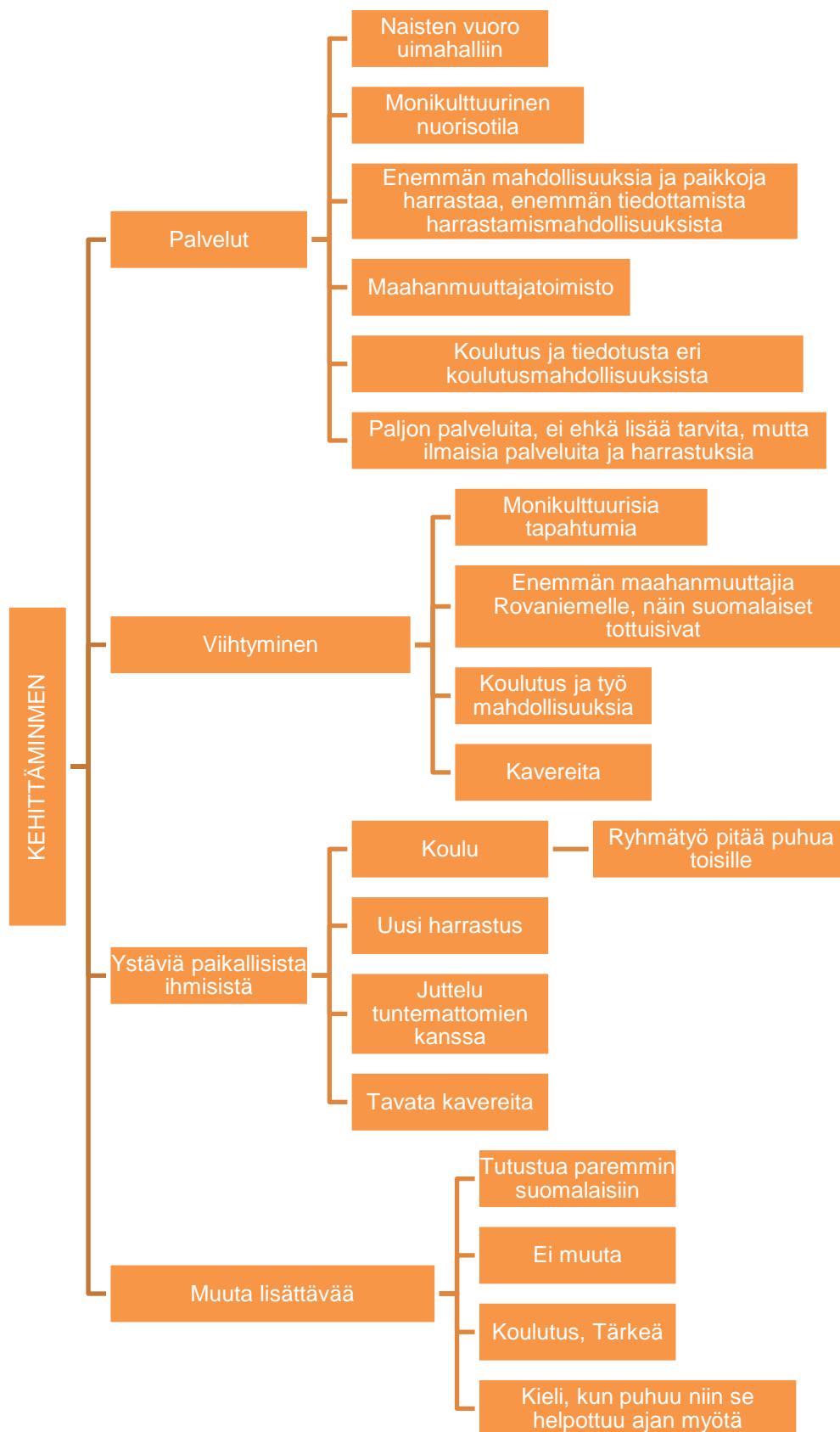
Haastattelussa tiedusteltiin myös miten monikulttuuristen nuorten kotoutumista ja viihtyvyyttä Rovaniemellä voitaisiin parantaa. Haastateltavien mielestä Rovaniemellä on paljon erilaisia palveluita, joihin he olivat tyytyväisiä. Haastatteluissa nousi esiin

myös kehittämisehdotuksia palveluihin, viihtymiseen ja sosiaalisten suhteiden luomiseen sekä ylläpitämiseen. (Kuvio 5, Liite 5.)

Haastateltavat toivoivat enemmän mahdollisuuksia ja paikkoja harrastaa monikulttuurisille nuorille. Harrastaminen koettiin myös kalliiksi. Nuorille toivottiin enemmän erilaisia harrastusmahdollisuuksia ja enemmän paikkoja harrastaa liikunnallisia harrastuksia, ettei nuorten tarvitsisi liikkua pitkiä välimatkoja kodin ja harrastuspaikan välillä. Lisäksi toivottiin vain naisille suunnattua vuoroa uimahalliin, joka mahdollistaisi monikulttuuristen naisten uintiharrastuksen ja uinnin opettelun. Vuoroa toivottiin naisille, jotka eivät kulttuurinsa vuoksi pysty käymään uimahallissa tavallisella vuorolla uimassa.

Myös harrastamismahdollisuuksista tiedottaminen koettiin haastateltavien keskuudessa hankalaksi, minkä takia haastateltavat toivoivat tiedottamisen parantamista, jottei heidän tarvitsisi jäädä kotiin tiedon puutteen vuoksi. Tiedottamista monikulttuuristen ja maahanmuuttajien kouluttautumismahdollisuuksista haluttiin myös lisätä monikulttuuristen nuorten keskuudessa.

Haastatteluissa puhuttiin myös palveluista, jotka palvelisivat erityisesti nuoria. Tällaisina palveluina nähtiin ainakin monikulttuurisen nuorisotilan perustaminen Rovaniemelle. Nuorisotiloja toivottiin enemmän ja juuri sellaisia paikkoja, joissa näkisi eri kulttuuriryhmiä ja jotka olisivat kansainvälisiä. Haastatteluissa haluttiin myös lisätä Monikulttuurisuuskeskus MoniNetin kaltaisten monikulttuurisuuskeskusten määrää. Haastatteluissa tuli esiin maahanmuuttajatoimisto, joka avustaisi maahanmuuttajia erilisten paperiasioiden hoitamisessa.

Kuvio 6. Monikulttuuristen nuorten kehittämissuhteita.

Viihtymisensä lisäämiseksi haastateltavat monikulttuuriset nuoret halusivat enemmän maahanmuuttajia Suomeen, jolloin suomalaiset tottuisivat erilaisiin ihmisiin ja hyväksyisivät maahanmuuttajia sekä monikulttuurisia ihmisiä paremmin. Tällaiselle kehitykselle nähtiin tärkeä rooli Rovaniemen kehityksessä lähitulevaisuudessa.

Rovaniemelle toivottiin myös enemmän koulutuksia ja töitä monikulttuurisille nuorille. Lisäksi tiedottaminen eri koulutusvaihtoehdoista nähtiin tärkeäksi, sillä näin monikulttuuristen nuorten kotoutumista ja viihtymistä voitaisiin haastateltavien mielestä parantaa Rovaniemellä. Myös nuorille suunnattuja erilaisia monikulttuurisia tapahtumia haluttiin järjestettävän Rovaniemellä. Tapahtumien kautta sekä monikulttuuriset että suomalaiset nuoret saisivat enemmän tietoa eri kulttuureista.

Haastattelussa kysyttiin myös miten monikulttuuriset nuoret pystyisivät luomaan paremmin sosiaalisia suhteita paikallisväestön kanssa. Haastateltavat nostivat esiin koulun, juttelun, uusien harrastusten ja uusien ihmisten tapaamisen tärkeyden sosiaalisten suhteiden luomisessa. Koulu lisää sosiaalisia suhteita esimerkiksi siellä toteutettavien ryhmätöiden kautta. Kun koulussa annetaan ryhmätöitä, tulee monikulttuuristen nuorten keskustella suomalaisien opiskelijoiden kanssa. Ihmisiä on erilaisia ja pitää tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

Lisäksi monikulttuuriset nuoret halusivat tutustumista enemmän suomalaisiin, mutta he kokivat kielen ja suhteiden luomisen suomalaisten kanssa ongelmalliseksi. Esiin nousi myös ajatus, että mitä kauemmin he asuisivat Suomessa, sitä helpommaksi tulisi tutustuminen suomalaisiin ja he oppisivat myös puhumaan paremmin suomea. Kielen käyttäminen sosiaalisissa suhteissa ja keskustelussa helpottaisi sen hallitsemista tulevaisuudessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Hyvän laadullinen tutkimusraportti sisältää samat elementit kuin hyvä määrällinen tutkimusraporttikin (Metsämuuronen 2011, 136). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuudella tarkoitetaan tutkimustulosten riippumattomuutta satunnaisista ja epäoleellisista tekijöistä. Objektivisuudella tieteessä puolestaan tarkoitetaan kykyä erottaa tutkija tutkimuskohteesta siten, että tutkijan omat oletukset tutkimuksen aikana eivät vaikuta tutkimuskohteen ominaisuuksiin ja tutkimustuloksiin. Uskottavuuden ja arvioitavuuden käsitteet ovat oleellinen osa kvalitatiivisessa sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa. Tutkimuksen lukijan tulee vakuuttua kuvattujen tulkintojen osuvuudesta, mutta halutessaan hän voi myös asettaa tutkijan päättelyn kritiikin kohteeksi. (Juuti & Puusa 2011, 153–154.)

Luotettavuutta arvioitaessa käytetään perinteisesti käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti, jotka eivät sellaisenaan sovellu laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin perusteiksi. Reliabiliteettiarviossa tarkastellaan valittujen mittareiden luotettavuutta. Reliabiliteettiarviossa voidaan katsoa esimerkiksi vaikuttavatko mittaustilanne, mittaja tai satunnaiset tekijät tutkimustuloksiin. Validiteetilla arvioidaan, mitataanko kohdeilmiötä harhattomasti ja tarkasti. Validiteetin kautta tutkimuksen aineistoa tarkastellaan tutkitaanko juuri sitä ilmiötä, mitä on tarkoituskin tutkia. Tutkimuksessa tulee pyrkiä siihen, että se tuo esiin tutkittavien käsityksiä, joiden ohjenuorana on totuudellisuus. (Juuti & Puusa 2011, 154–155.)

Haastattelutilanne on paras keino tuottaa kulttuurisesti sensitiivistä tietoa haastateltavan henkilön kokemusmaailmasta. Voidaan ajatella, että haastateltava muodostaa sanottavansa kokonaistilanteen ja haastattelijan vaikuttamina. Haastattelutilanteessa hänellä ei ole mielessään yhtä totuutta, jonka hän tilanteessa kertoo. Koska ihmisellä

on monia identiteettejä, hän peilaa niitä haastattelu aikana minäkuvaansa ja haastattelutilanteessa keskittyy edustamaan sen hetkistä identiteettiään. (Juuti & Puusa 2011, 156.)

Haastattelutilanteessa vuorovaikutus vaikuttaa oleellisesti kerrottavaan tarinaan. Kertomukseen vaikuttavat haastateltavan persoona ja identiteetti sekä hänen tietonsa ja taitonsa. Lisäksi kertomuksessa heijastuvat tutkittavan kulttuuri, asenteet, arvot ja aikaisemmat kokemukset. Näin ollen narratiivisessa eli kertomuksellisessa tutkimuksessa haastateltavien taustatiedoilla voi olla huomattava merkitys, sillä tutkija on mahdollisesti kiinnostunut suhteuttamaan tekstejä niiden kertojiin ja kertomisen konteksteihin. (Juuti & Puusa 2011, 163.)

Laadullisessa tutkimuksessa huomioidaan myös, että haastattelutilanne eroaa tavallisesta arkikeskustelusta, joten tilanteena ei koeta täysin luonnolliseksi. Haastattelutilanne vaikuttaa haastateltavien puhetapaan, tyypillisesti ihmiset puhuvat samoista asioista eri tavoin tilanteesta riippuen. Haastatteluiden aikana ei myöskään voida olla varmoja, että tutkija ja tutkittavat olisivat tulkinneet ja ymmärtäneet keskustelun aikana esille tulleet seikat samalla tavoin. (Juuti & Puusa 2011, 160.)

Haastattelutilanne on aina yksilöllinen ja tutkijalta edellytetään joustavuutta ja nopeita ratkaisuja mahdollisimman rikkaan tiedon saamiseksi. Tutkijan on mahdotonta välittää tutkittavien ajatuksia sellaisenaan. Tutkija tekeekin tulkintansa haastateltavien esittämistään ajatuksista tai havainnoidusta käytöksestä. Haastattelutilanteessa on kysymisen lisäksi mahdollista kuunnella ja tarvittaessa kumpikin osapuoli pystyy tarkentamaan toisen käsityksiä. Tutkija voi myös tehdä muistiinpanoja esimerkiksi ilmeisiin ja eleisiin liittyvistä seikoista. Haastatteluiden lopuksi tavallisesti esitetään, että haastateltava voi halutessaan vielä nostaa esille seikkoja, joita hän pitää merkityksellisinä, ja joista ei ole riittävästi keskusteltu varsinaisen haastattelun aikana. (Juuti & Puusa 2011, 162.) Syrjäläisen mukaan hyvässä laadullisessa tutkimuksessa tutkija

käyttää hyväkseen teknillisiä apuvälineitä aineistonkeruussa ja raportoi mahdollisimman hyvin tutkijan roolin ja aseman vaikutukset (Metsämuuronen 2011, 136).

Tutkimus toteutettiin teemahaastattelulla. Ennen haastatteluja haastattelukysymykset esiteltiin, jotta kysymykset olisivat mahdollisimman ymmärrettäviä. Haastattelukysymyksiin ei tarvinnut tehdä muutoksia. Haastattelujen samankaltaisuus pyrittiin turvaamaan siten, että haastattelijana kaikissa haastatteluissa toimi sama henkilö, toinen opinnäytetyön tekijöistä. Haastattelut nauhoitettiin, jotta aineistossa säilyi mahdollisimman totuuden mukainen kuva haastateltavien mielipiteistä. Teemahaastattelussa suurimpana haasteena koettiin kielellinen viestintä, sillä suomen kieli ei ollut kenenkään haastateltavan äidinkieli. Luotettavuutta pyrittiin turvaamaan muun muassa siten, että kuhunkin haastatteluun varattiin riittävästi aikaa. Haastattelun aikana jouduttiin joissakin yksittäisissä tilanteissa yksinkertaistamaan käsitteitä tai käyttämään kiertoilmaisua asian ymmärrettävyyden parantamiseksi.

Laadullista tutkimusta arvioitaessa pohditaan, voisivatko tutkimustulokset olla mahdollisia jossain toisessa tutkimusympäristössä. Lisäksi, jos aihetta tutkittaisiin edelleen, päädyttäisiinkö sen tulkinnoissa samankaltaisiin lopputuloksiin. Tutkijan refleksiivisyys eli omien valintojen ja vaikutuksen pohtiminen tutkimuksen eri vaiheissa on keskeinen tekijä tutkimuksen luotettavuuden kehittymisessä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijat ratkaisevat tiettyjen kysymysten avulla tutkimuksensa luotettavuutta perustellen tekemiään valintoja monipuolisesti. Luotettavuus on sidoksissa juurikin kyseisen työn erityislaatuun ja ainutkertaisiin ratkaisuihin, jotka ovat usein tilansidonnaisia. (Juuti & Puusa 2011, 156–157.)

Laadullisessa tutkimuksessa tärkeintä on tiedon perusteltavuus ja perustelujen tarkistettavuus, ei niinkään kaikkien vakuuttaminen tehdyistä johtopäätöksistä. Samasta aineistosta voi tehdä näkökulman valinnasta riippuen useitakin perusteltuja tulkintoja. Tutkijan tehtävä on selittää, miksi juuri hänen esittämänsä tulkinta on tärkeä ja oleellinen. (Juuti & Puusa 2011, 158.) Syrjäläisen mukaan hyvässä laadullisessa tutki-

muksessa havainnot on käsitteellistetty relevantisti eli asianmukaisesti, ne on kytketty käsitteisiin monin tavoin eikä tutkija ole pakottanut tutkittaviensa implisiittistä eli tosiasiallista tietoa mihinkään ennalta laatimaansa muotiin (Metsämuuronen 2011, 136).

Haastattelujen jälkeen aineisto litteroitiin, kirjoitettiin auki sanatarkasti. Tällä tavalla aineisto pysyi samanlaisena kuin miten haastateltavat olivat asiat ilmaisseet. Litterointia hieman vaikeutti se, ettei suomenkieli ollut kenenkään haastateltavan äidinkieli, mutta vastaukset olivat silti ymmärrettäviä. Tämän jälkeen aineisto analysoitiin. Analysointivaiheessa aineisto ryhmiteltiin kategorioihin, joille annettiin nimet. Kategorioiden sisällöt on selvitetty tekstissä ja havainnollistettu kuvioissa. Lisäksi tekstiin on sisällytetty autenttisia lainauksia haastateltavien kertomasta aineiston analysoinnin luotettavuuden lisäämiseksi.

Aineisto voi saturoitua eli tutkija alkaa kuulla ikään kuin saman tarinan uudelleen ja uudelleen. Tehtyään tietyn määrän haastatteluja uutta opittavaa ei enää ilmene haastattelun kysymyksiä esittäessä. Laadullisessa tutkimuksessa ei voi etukäteen tehdä pitviä arvioita siitä, kuinka paljon aineistoa tarvitaan. Tutkija tekee tulkintojaan tutkittavien tuottamista merkityskokonaisuuksista tässä ja nyt -tilanteessa. (Juuti & Puusa 2011, 161.) Tutkimuksessa haastateltiin kaikki yhteisesti sovitut henkilöt.

Tutkimusprosessin alussa tutkijalla on olemassa jonkinlainen ennako-olettamus aiheesta, joka voi perustua omakohtaiseen tietoon ja kokemukseen. Ennako-olettamus suuntaa tutkijan ajatuksia ja ohjaa häntä tiedon edelleen hankinnassa. Laadullisessa tutkimuksessa tällainen henkilökohtaisen kokemuksen vaikutus hyväksytään, koska tutkija sitoutuu tutkimukseen hyvin läheisesti ja on myös lähellä tutkimuksen kohdetta. (Juuti & Puusa 2011, 159.)

Tutkimuskohteen valinta ja tutkimuksen otanta onnistuivat hyvin. Tutkimus antaa paljon laadukasta tietoa niin haastateltavien sosiaalisista suhteista, kuten myös heidän kotoutumisestaan uuteen kotimaahansa sekä viihtymisestään uudessa maassa. Tutkimuksessa kaikki vastaajat olivat maahanmuuttajia vaikka tutkimuksessa puhutaan monikulttuurisuudesta ja moninaisuudesta. Työhön otettiin monikulttuurisuuden käsite ajatuksena tutkia ilmiötä laajemmin.

Opinnäytetyössä olisi ehkä ollut parempi keskittyä vain yhteen teemaan sen sijaan että yritettiin löytää ratkaisuja useampiin teemoihin. Tässä olisikin mahdollisuus jatkotutkimuksiin. Olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin esimerkiksi sosiaalisia suhteita ja kotouttamisen onnistumista.

6.2 Yhteenveto opinnäytetyön tuloksista ja pohdinta

Haastatteluun osallistuneilla nuorilla oli sosiaalisia suhteita perheenjäseniin, Suomessa asuviin ulkomaalaisiin, suomalaisiin ja haastateltavien kotimaassa asuviin ystäviin. Kaikki haastateltavat olivat saaneet uusia tuttavuuksia, kavereita ja ystäviä Suomeen tulonsa jälkeen. Muut perheenjäsenet suhtautuivat positiivisesti haastateltavien tuttavuuksiin, kavereihin ja ystäviin.

Haastateltavat kertoivat saaneensa eniten ystäviä koulun ja harrastusten kautta. Opiskelu vaikutti positiivisesti heidän elämäänsä. He kokivat oppivansa suomen kieltä koulussa. Haastateltavien mielestä kielitaidolla on suuri merkitys sosiaalisten suhteiden luomisessa ja kanssakäymisessä. Kielellinen kanssakäyminen parantaa kielitaitoa ja lisää myös sosiaalisia suhteita. Lisäksi vastauksissa kävi ilmi että suora kontakti paikallisväestön kanssa lisäsi haastateltavien kielitaitoa.

Samansuuntaisia tutkimustuloksia ovat saaneet myös Halonen ja Ojalehto (2011) tutkiessaan maahanmuuttajanaisten viihtyvyyttä Oulussa. Tutkimuksessa merkittävimpiä viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä olivat kieli, työllisyys ja sosiaaliset suhteet. (Halonen & Ojalehto 2011, 2.)

Kaikki haastateltavat olivat kotoutuneet varsin hyvin Rovaniemelle. Kotoutumiseen vaikuttivat opiskelu, työ ja harrastukset. Osa haastateltavista kertoi koulun käymisen vaikuttavan huomattavasti heidän elämäänsä, sillä Suomessa asuessaan heillä oli mahdollisuus kouluttautua ja opiskelu lisäsi myös mahdollisuuksia työelämässä. Suurimalla osalla haastateltavista oli joku harrastus, ja he olivat saaneet uusia tuttavuuksia harrastusten parista.

Yli puolet haastateltavista oli tyytyväisiä elämäänsä Suomessa. Tyytyväisyyttä tuottivat muun muassa perhe ja kaverit. Tyytymättömyyttä puolestaan aiheuttivat esimerkiksi ajan riittämättömyys ja se että muutto Suomeen ei ollut oma päätös. Rasismia haastateltavat olivat Suomessa asuessaan kohdanneet jonkin verran. Haastateltavat olivat varsin tyytyväisiä elämäänsä.

Haastatteluissa kysyttiin haastateltavien mielipiteitä Rovaniemestä, ja kuinka he viihtyvät siellä. Suurin osa haastateltavista piti Rovaniemen kaupungista. Rovaniemeä luonnehdittiin kauniiksi, kivaksi ja mukavaksi. Myös Napapiiri ja joulupukki mainittiin. Rovaniemen luonnosta puolestaan pidettiin vaihtelevasti. Hyvinä asioina pidettiin luonnon puhtautta sekä tilaa. Osa vastaajista ei ollut niinkään luontoihmisiä. Myös vuodenajan vaikutuksesta viihtyvyyteen puhuttiin ja kävi ilmi ettei talvi ollut kaikille mieluinen kylmyyden takia.

Rovaniemeläiset jakoivat jonkin verran mielipiteitä. Heitä kuvailtiin mukaviksi ja sosiaalisiksi, ja heiltä pystyi kysymään neuvoja. Osa haastateltavista koki että Rovanie-

mellä asuvien ihmisten luonne vaihtelee paljon. Löytyy sekä mukavia, ei niin mukavia että ujoja ihmisiä. Racististen ihmisten läsnäolo nousi myös esille parissa vastauksessa.

Tutkimustulokset ovat jonkin verran yhteneviä Halosen ja Ojalehdon (2011) tutkimustulosten kanssa. Oululaiset maahanmuuttajanaiset näkivät Suomen parhaimpina puolina rauhallisuuden, kauniin luonnon sekä ystävälliset ja auttavaiset ihmiset. Ikäviksi asioiksi naiset mainitsivat pelottavat ja uhkaavat kohtaamiset paikallisväestön kanssa. (Halonen & Ojalehto 2011, 65–71.)

Rovaniemen palvelut koettiin pääosin hyvinä. Haastateltujen mielestä palveluita on paljon erilaisia, ja yksi henkilöistä kertoi, että ainakin hänen ja hänen perheensä kokemusten mukaan palvelut Rovaniemellä ovat todella hyviä. Kaikki haastateltavat vastasivat että perheen kanssa asumisella Suomessa oli todella iso merkitys heidän viihtymiseensä, koska perheen tuki ja turva auttoivat heitä selviytymään arjen haasteista.

Monikulttuurisilta nuorilta tuli paljon hyviä kehittämissuhteita. Toivottiin muun muassa lisää harrastusmahdollisuuksia ja harrastuspaikkoja sekä naisille omaa vuoroa uimahalliin. Lisäksi toivottiin tehokkaampaa tiedottamista erilaisista harrastus ja muista mahdollisuuksista, varsinkin ihmisille, joille Rovaniemi on uusi paikka. Tiedottamista pidettiin tärkeänä sekä maahanmuuttajille että muualta Suomesta paikkakunnalle muuttaneille.

Opinnäytetyöprosessi kesti yhteensä noin vuoden. Se opetti suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Työ eteni välillä harppauksin ja välillä hitaammin, mutta askel askeleelta se eteni kohti loppuraporttia. Haastatteluaineisto oli kattava ja tutkimustulokset mielenkiintoisia. Monikulttuurisilla nuorilla, kuten kaikilla on odotuksia,

toiveita ja unelmia. Kaikille ihmisille on tärkeää löytää oma paikkansa, olla tarpeellinen ja elää merkityksellistä elämää yhdessä muiden kanssa. Tämä edellyttää meiltä kaikilta toistemme kunnioittamista ja yhteistyötä.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2007. Laadullinen tutkimus. Tampere:Vastapaino

Cantell, Matti(toim.) 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.

Halonen, Anna & Ojanlehto, Mari 2011. ”Tyytyväisyys tulee töistä, en halua olla kotona.” - Maahanmuuttaajanaisten viihtyvyys Oulussa. Humanistinen ammattikorkeakoulu: Tornio. Theseus.

Helve, Helena 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja Kirjoita. Keuruu: Otava.

Huttunen, Laura & Löytty, Olli & Rastas,Anna(toim.) 2005. Suomalainen Vieraskirja. Kuinkakäsitellä monikulttuurisuutta. Tampere:Vastapaino

Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa – Maahanmuuttajien kokemuksia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Juuti Pasi & Puusa Anu (toim.) 2011. Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Kirkkonummi: JTO.

Kaikkonen, Seppo 1999. Lukiolaisten kokonaispersoonallisesta kouluvihtyvyydestä ja sen yhteydestä arvoihin ja humanisaatioon. Oulu: Oulun yliopisto.

Kengäs, Helvi & Vanhanen, Liisa 1999. Hoitotiede vol.11 numero 1/1999.

Laaksonen, Jenni 2010. Tutkimus Rovaniemen liikuntapalveluiden liikuntatoiminnasta. Tornio. Theseus

Lepola, Outi 2000. Ulkomaalaisesta suomenmaalaiseksi. Monikulttuurisuus, kansalaisuus 1990-luvun maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa. Helsinki: Hakapaino Oy.

Lyytinen, Paula & Korhonen, Mikko & Lyytinen, Heikki(toim.) 2008. Näkökulmia kehityspsykologiaan – Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY.

Martikainen, Tuomas 2011. Suomi Remix. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Marttinen, Irma(toim.) 2010. Tarinoita ja artikkeleita maahanmuutosta - Kotona Suomessa. Tallinna: AS Spin Press.

Metsämuuronen, Jari 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. Viro: Jaabes Oy.

Nuorisotutkimus 4/2007 Pääkirjoitus. Rastas, Anna 2007. Monimerkityksinen monikulttuurisuus. Helsinki: Nuorisotutkimusseura

Pohjolan Sanomat 8/2012 Artikkelit. Peräsalo, Laura 2012. Sisällissodasta pohjoisen junaan. Kemi-Tornio alue: Pohjolan Sanomat.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Uuksulainen, Henna-Riikka & Lepistö, Minna 2010. Intoa osallistua – Tutkimus monikulttuuristen nuorten vapaa-ajanvietosta ja harrastamisesta Joensuussa. Humanistinen ammatikorkeakoulu: Joensuu.Theseus.

Viitattu 13.08.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1999/19990493>

Viitattu 17.08.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Viitattu 31.08.2012

http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/turvapaikka-_ja_pakolaistilastot/kiintiopakolaiset

Viitattu 31.08.2012

http://www.migri.fi/tietoa_virastosta

Viitattu 14.08.2012

<http://moninet.rovala.fi/Suomeksi/MoniNet/Mika-on-MoniNet>

Viitattu 14.08.2012

<http://moninet.rovala.fi/Suomeksi/Monikulttuurisuudesta-kiinnostuneille/Monikulttuurisuus>

Viitattu 17.08.2012

http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisopolitiikka/Kehittamisohjelma_2012-2015/Liitteet/Nuorten_Paneeli_2011_loppuraportti.pdf

Viitattu 17.08.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Viitattu 16.08.2012

www.rovaniemi.fi/includes/loader.aspx?id=6dcb6097-6c53-45ad-8c33-9a86728b60c7

Viitattu 25.08.2012

http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf

Viitattu 18.08.2012

<http://suomisanakirja.fi/monikulttuurinen>

<http://suomisanakirja.fi/viihty%C3%A4>

LIITE 1. TEEMAHAASTATTELUN KYSYMYKSET

PERUSTIEDOT

- Ikä ja sukupuoli
- Kansalaisuus
- Synnyinmaa

VIIHTYVYYS JA KOTOUTUMINEN

- Miten olet kotoutunut Rovaniemelle?
- Opiskeletko tai käytkö töissä? Miten tämä vaikuttaa elämääsi?
- Oletko tyytyväinen elämääsi? Miksi/Miksi et? Hyviä/Huonoja puolia?
- Onko sinulla mukavia harrastuksia? Oletko saanut ystäviä/tuttavia/kavereita tätä kautta?
- Mitä pidät Rovaniemellä:
 - Kaupungista? Luonnosta? Ihmisistä? Palveluista?
- Oletko huomannut jotain ongelmia, kuten syrjintää tai rasismia?
- Millaisia palveluita haluaisit lisää Rovaniemelle?
- Miten viihtymistäsi (tunnet olosi mukavaksi) Rovaniemellä voitaisiin parantaa?

SOSIAALISET SUHTEET

- Kenen kanssa asut?
 - Ketä kuuluu perheeseesi?
 - Millainen perheesi tilanne on?
 - onko perheessäsi ihmisiä monesta eri kulttuurista?
 - Miten perheesi suhtautuu ystäviisi?
- Millaisia hyviä asioita tai ongelmia olet kohdannut Suomessa?
- Miten perheesi vaikuttaa siihen miten viihdyt (tunnet olosi mukavaksi) Rovaniemellä?
- Oletko saanut paljon uusia tuttavuuksia ja ystäviä? Suomesta? Rovaniemeltä?

- Mistä ja miten olet saanut ystäviä?
- Miten saisit helpommin ystäviä, varsinkin paikallisista ihmisistä?
- Kuinka kauan ystäväsuhteesi yleensä kestävät?
 - Onko eroja oman kulttuurin ja paikallisten ystävien välillä?
- Miten kielitaito on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiisi?
- Puhutko mitä kieltä ystäväsi kanssa?
- Onko jotain mitä haluaisit lisätä?